

§ 132

Beslut om att bilda Gula stigens naturreservat KSN-2021-01238

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** bilda Gula stigens naturreservat i enlighet med ärendets **bilaga 1** och **bilaga 2**, samt
2. **att** i *Föreskrifter för naturreservat* stryka punkt C.4. medföra okopplad hund utomhus, med undantag för område med hundbad, se bilaga 3.

Sammanfattning

I Mål och budget 2021 med plan för 2022–2023 anges att ökade ansträngningar ska göras för att skydda värdefull natur, skydda vårt grund- och dricksvatten, säkerställa ekosystem och gynnsam bevarandestatus för hotade arter samt för att bevara, utveckla och stärka ekologiska samband i landskapet. Mer specifikt anges att "Fler tätortsnära natur- och friluftsområden ska skyddas som naturreservat".

Mot bakgrund av detta beslutade kommunstyrelsen den 16 juni 2021 (§ 186) att initiera reservatsbildning för Gula stigen samt att överlämna ärendet till plan- och byggnadsnämnden.

Ett förslag till naturreservat för Gula stigen har tagits fram. Syftet med Gula stigens naturreservat är

- att långsiktigt bevara och säkerställa tillgängligheten till ett tätortsnära sammanhängande grönstråk med höga natur- och rekreationsvärden. I samspel med övriga bevarandeintressen ska tillgängligheten utvecklas och allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser inom området bevaras,
- att skydda och utveckla skyddsvärda naturtyper och livsmiljöer för arter och säkra viktiga ekologiska spridningssamband samt att säkerställa och utveckla de ekosystemtjänster som naturreservatet bidrar med.

Beslutsunderlag

- Arbetsutskottets förslag 9 maj 2022 § 145

Kommunstyrelsen
Protokollsutdrag

Datum:
2022-05-25

- Tjänsteskrivelse daterad 13 april 2022
- Bilaga 1, Förslag till beslut om bildande av Gula stigens naturreservat
- Bilaga 2, Förslag till skötselplan för Gula stigens naturreservat
- Bilaga 3, Samrådsredogörelse, daterad 4 april 2022
- Bilaga 4, Kommunstyrelsens protokoll den 16 juni 2021, § 186, initieringsbeslut om reservatsbildning för Gula stigen

Yrkande

Fredrik Ahlstedt (M), Therez Almerfors (M) och Jonas Segersam (KD) yrkar att avslå förslaget och utreda ett eventuellt reservat i samband med framtagandet av kommunens nya översiktsplan.

Simon Alm (-) yrkar att ärendet ska avslås.

Erik Pelling (S), Mohamad Hassan (L), Rickard Malmström (MP) och Tobias Smedberg (V) yrkar bifall till kommunstyrelsen förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot avslag och finner att kommunstyrelsen bifaller detsamma.

Reservation

Fredrik Ahlstedt (M), Therez Almerfors (M), Christopher Lagerqvist (M) och Jonas Segersam (KD) reserverar sig till förmån för:

att avslå förslaget och utreda ett eventuellt reservat i samband med framtagandet av kommunens nya översiktsplan.

Moderaterna och Kristdemokraterna hyser en djup uppskattning för Gula stigens rika naturvärden och de möjligheter till rekreation som den erbjuder.

Vi är inte principiellt emot bildandet av nya naturreservat. Däremot är det viktigt att det sker på ett korrekt och välavvägt sätt, samt att vi först säkerställer att vi sköter de befintliga naturreservaten så bra som möjligt.

För att få till bra lösningar och reservatsförvaltningar för våra naturområden är det av stor vikt att processen för eventuella nybildningar sker på ett korrekt sätt och i enlighet med rådande praxis. I gällande översiktsplan beskrivs visserligen Gula stigen som ett område värt att bevara men det finns ingen plan på naturreservatsbildning.

En aktualisering av gällande översiktsplan gjordes under slutet av 2020, vilket gör den i högsta grad aktuell. Vid beslutstillfället framlades heller inga yrkanden från nuvarande

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

styre om att bilda naturreservat vid Gula stigen. En mer konsekvent beslutsordning hade alltså varit att först införa Gula stigen som kandidat till reservat, vilket också skulle ge en tydligare helhetsbild.

Vi anser därför att en initiering av ett reservat som inte är förenligt med gällande översiktsplan vore ett avsteg från rådande praxis och därmed fel väg att gå. Bättre vore att bedriva en god och ändamålsenlig skötsel av det uppskattade området, inte att hasta igenom beslut för att vi står inför ett val.

Simon Alm (-) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Särskilt yttrande

Tobias Smedberg (V) anmäler särskilt yttrande enligt:

Vi är såklart positivt inställda till att båda dessa naturreservat nu bildas, men vi anser att frågan om att bilda naturreservaten har hanterats oseriöst av sittande styre då det inte har behandlats förrän nu. Det märks att det är valår när beslut ska tas i sista stund. Hade styret på riktigt prioriterat miljö- och klimatfrågor högt hade detta beredningsarbete startat tidigare och kunnat leda till ännu bättre beslut.

Det är mycket tråkigt att vi inte lyckas skydda hela den gula stigen i ett sammanhang. Flera viktiga delar av natur- och kulturområdet är inte inrymt i föreslaget naturreservat, på grund av att styret ännu inte kommer fram med avtal med enskilda markägare längs gula stigen. Det hade varit angeläget att få avtal på plats, särskilt som att det är ytor som nu inte skyddas. Gula stigens storhet handlar delvis om stigens helhet som skyddat område. Med det sagt vill vi ändå understryka att Vänsterpartiet stödjer ärendet och vill se ett naturreservat för Gula stigen. Vi kan vara glada över det som blir av, men kan inte vila på lagrarna och vara nöjda när det finns mer att göra och viktig grönska att skydda när vi bygger mycket i närområdet.

Jonas Petersson (C) anmäler särskilt yttrande enligt:

Centerpartiet hyser en djup uppskattning för Gula stigens rika naturvärden och de möjligheter till rekreation som den erbjuder. Vi är inte principiellt emot att bilda nya naturreservat. Däremot är det viktigt att det sker på ett korrekt och välavvägt sätt, samt att vi först säkerställer att vi sköter de befintliga naturreservaten så bra som möjligt. För att få till bra lösningar och reservatsförvaltningar för våra naturområden är det av stor vikt att processen för eventuella nybildningar sker på ett korrekt sätt och i enlighet med rådande praxis. I gällande översiktsplan beskrivs visserligen Gula stigen som ett område värt att bevara men det finns ingen plan på naturreservatsbildning. En aktualisering av gällande översiktsplan gjordes under slutet av 2020, vilket gör den i högsta grad aktuell. Vid beslutstillfället framlades heller inga yrkanden från nuvarande styre om att bilda naturreservat vid Gula stigen. En mer konsekvent beslutsordning hade alltså varit att först införa Gula stigen som kandidat till reservat, vilket också skulle ge en tydligare

Kommunstyrelsen
ProtokollsutdragDatum:
2022-05-25

helhetsbild. Vi anser därför att en initiering av ett reservat som inte är förenligt med gällande översiktsplan vore ett avsteg från rådande praxis och därmed fel väg att gå. Bättre vore att bedriva en god och ändamålsenlig skötsel av det uppskattade området, inte att hasta igenom beslut för att vi står inför ett val.

Simon Alm (-) anmäler särskilt yttrande enligt:

Föreslaget område behöver skydd från exploatering eftersom det definitivt kommer att bli föremål för exploatering förr eller senare. Det behöver betydligt fler områden än så i Uppsala stad och även på landsbygden. Det naturliga helhetsgreppet på dessa frågor finns att uppnå via översiktsplaneringen. Möjligen skulle man kunna ha ett eget ärende för skyddsvärda områden i Uppsala kommun för att särskilt sätta fokus på alla värdefulla miljöer som ska ha beskydd inför översiktsplaneringen som får begränsas med utgångspunkt i vilka områden som återstår att avhandla för exploatering. Ett sådant helhetsgrepp skulle vara värdefullt för att på förväg säkerställa parker i staden, större grönområden i staden och andra värdefulla miljöer som finns på olika håll i kommunen.

Översiktsplaneringen skapar kommunal styrning av områdesutveckling både i och utanför Uppsala stad. Det finns förvisso en respektlöshet från rödgröna mot det som står i översiktsplanerna trots att de själva har tagit fram densamma, men det torde vara resurseffektivast att helt enkelt internutbilda politiker och tjänstemän i att arbeta mer respektfullt mot översiktsplanen då det skulle ge en positiv effekt över hela kommunen inklusive Gula stigen. Det är inte resurseffektivt att ta fram hundratals naturreservat för att uppnå det som egentligen borde vara klart och avgjort i och med översiktsplaneringen.

Sammantaget kommer detta medföra mer kostnader för kommunen till begränsad eller ingen nytta, varför ärendet kan avslås för att kunna avvara resurser till åtgärder som ger större nytta.

Kent Kumpula (SD) anmäler särskilt yttrande enligt:

Det här är ett framhastat förslag som inte finns med i gällande översiktsplaner. Allt som inte bebyggs behöver inte nödvändigtvis vara naturreservat.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Stadsbyggnadsförvaltningen

Datum:
2022-04-04Diarienummer:
KSN 2021-01238
PBN 2021-003313Handläggare:
Kaisa Malmqvist

Samrådsredogörelse Förslag till naturreservat – Gula stigen

Bildande av Gula stigens naturreservat i Uppsala kommun

Uppsala kommun har tagit fram ett förslag till beslut och skötselplan för det blivande naturreservatet Gula stigen i Uppsala kommun.

Plan- och byggnadsnämnden fattade beslut om att skicka ut förslaget till naturreservat med tillhörande skötselplan på samråd den 27 januari 2022. Sakägare har en månad på sig att yttra sig från det att de tagit del av handlingarna. Samråd har även hållits med berörda myndigheter, övriga intressenter i ärendet samt intresseföreningar.

I detta dokument sammanfattas de yttranden som kommit in tillsammans med Stadsbyggnadsförvaltningens bemötande

Samrådsyttrande

Totalt antal inkomna yttranden	16
--------------------------------	----

Innehåll

Bildande av Gula stigens naturreservat i Uppsala kommun	1
Samrådsredogörelse – Gula stigens naturreservat	3
Sammanfattning av samrådet	3
Sammanfattning av ändringar i förslaget	4
Sammanfattning av inkomna synpunkter från samrådet och stadsbyggnadsförvaltningens bedömning	5
Översikt över inkomna samrådsyttranden	13
Sakägare som inte yttrat sig	13
Utskick övriga, har inte yttrat sig	14

Samrådsredogörelse – Gula stigens naturreservat

Uppsala kommun har tagit fram ett förslag till beslut och skötselplan för det blivande naturreservatet Gula stigen i Uppsala kommun.

Innan kommunen fattar beslut om bildande av naturreservat ska kommunen förelägga ägare och innehavare av särskild rätt till marken att inom en viss tid yttra sig över förslaget, detta enligt 24 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Sakägare har en månad på sig att svara från det att de tagit del av förslaget.

Plan- och byggnadsnämnden fattade beslut om samråd den 27 januari 2022. Samrådet pågår tills det är bekräftat att sakägare fått en månad på sig att yttra sig. Markägare och innehavare av särskild rätt till mark har förelagts om att yttra på sig över förslaget till naturreservat. Utskick till privatpersoner har skett via rekommenderat brev. Företag, universitet, bolag, myndigheter och intresseorganisationer har fått del av samrådsunderlaget via e-post.

Sammanfattning av samrådet

I detta avsnitt görs en sammanfattning av de yttranden som kommit in samt bemötande av synpunkter. En längre redogörelse för av de yttranden som kommit in följer längre fram i dokumentet. Totalt har det kommit in 16 yttranden.

Länsstyrelsen ska vägleda kommuner i processen kring framtagande av naturreservat. Länsstyrelsen har yttrat sig i ärendet och framför att beslut och skötselplan är välskrivna dokument, men att naturvärden kan lyftas tydligare i beslutshandlingen. De anser att undantag kring vägförbindelse och kollektivtrafikförbindelse i anslutning till Sunnerstaskogen och mot Vreta (undantag D20 och D21) behöver förtydligas så att omfattningen av exploateringen framgår. De ställer också frågor kring att vissa åtgärder, som exempelvis tältning, inte regleras som reservatsföreskrifter. Vad gäller skötselplanen påtalar Länsstyrelsen betydelsen av att förslagen är förenliga med bevarandeplanen för Bäcklösa Natura 2000-område samt att de önskar förtydliganden kring vissa sköselförslag.

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår vissa justeringar utifrån Länsstyrelsens yttrande. Texter om naturvärden utvecklas i beslutshandlingen. Geografiska platser som omnämns i undantagen D20 och D21 förtydligas genom en ny föreskriftskarta, men omfattningen är idag inte känd. Tältning och camping regleras i kommunala ordningsföreskrifter, vilka gäller även för Gula stigen. Skötselplanen är avstämd gentemot bevarandeplan för Natura 2000-områdets Bäcklösa, men vissa omformuleringar görs i skötselplanen vad gäller anläggningar i anslutning till Natura 2000-området.

I Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande finns önskemål om förtydligande kring att det som föreslås prövas som tillstånd inte dessutom kräver dispens. I föreskrifterna lyfter de behovet av att också kunna reglera gentemot störning på växt- och djurliv.

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår vissa justeringar i beslutshandlingen kring tillstånd samt att möjligheten att reglera gentemot störning på växt- och djurliv lyfts in.

Vattenfall lyfter behovet av att kunna genomföra drift- och underhåll utan samråd eller dispens. Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår vissa justerade skrivningar jämfört med samrådshandlingen.

Statens Fastighetsverk är i dagsläget markägare i delar av naturreservatet. De ställer sig positiva till reservatsbildningen, men lyfter betydelsen av att kunna sköta skogsområdet i de aktuella delarna, till exempel att kunna åtgärda riskträd och invasiva eller främmande arter. Stadsbyggnadsförvaltningen delar den uppfattningen och det finns också undantag i reservatsbeslutet som möjliggör åtgärder mot riskträd och främmande eller invasiva arter.

Uppsala vatten har yttrat sig och önskar större möjligheter att hantera kommande behov av råvattenuttag, fler dagvattenanläggningar och ledningsdragningar. Stadsbyggnadsförvaltningen förtydligar vissa redan inlagda undantag, men vad gäller ledningsdragningar föreslår dessa prövas som tillstånd, det vill säga motsvarande skrivning som i samrådsversionen.

Det har kommit in synpunkter från föreningslivet och allmänhet om varför inte hela Gula stigen finns med i förslaget till naturreservat och att det inte framgår av handlingarna. Stadsbyggnadsförvaltningens motivering är att markägarförhandlingar fortfarande pågår och ytterligare ytor kan komma att läggas till i naturreservatet i ett senare skede. Natura 2000-området Bäcklösa omfattas redan av skydd enligt 7 kap. 28 § miljöbalken, oavsett naturreservatet.

Sammanfattning av ändringar i förslaget

Ändringar från samrådet:

Justeringar i förslag till beslut om naturreservat

Beslutsmeningen justeras något, efter synpunkt från Länsstyrelsen.

Motiveringen till att vissa delar inte ingår i naturreservatet kompletteras med att kommunen inte är markägare i hela sträckningen och att det fortfarande pågår förhandling kring vissa sträckor.

Skrivningar kring naturvärden fördjupas i beslutshandlingen.

A-föreskrifter:

- Förtydligande av att det inte behövs både tillstånd och dispens.

C-föreskrifter:

- Föreskrift om förbud mot att störa växt- och djurliv läggs till.
- Föreskrift om förbud mot okopplad hund justeras.
- Tillstånd till tävlingar med mera; deltagarantalet höjs.
- Upplysning om gällande lokala ordningsföreskrifter läggs in, som komplement till föreslagna föreskrifter.

D- undantag från föreskrifter:

- Fördjupad skrivning om undantag för drift och underhåll av ledningsnät läggs till.

- Gällande forskning och undervisning föreslås ett tillägg att förvaltaren kan godkänna att även annan än markägaren bedriver aktivitet kopplad till forskning eller undervisning, detta så länge inte naturvärden tar skada.
- Skrivning kring undantag för vattentäkt för Uppsala kommuns behov fördjupas och förtydligas.
- Undantag kring drift och underhåll av dagvattenanläggningar utvecklas till att det för Uppsala kommuns behov blir möjligt att anlägga nya dagvattenanläggningar i samråd med förvaltaren. Nya anläggningar ska i första hand lokaliseras till öppen mark och inte skog med höga naturvärden.
- D20 och D21 – en föreskriftskarta läggs till beslutet i syfte att förtydliga var de nämnda platserna ligger.
- Förtydliganden av undantag gentemot stadens behov av dricksvattenuttag samt kommande dagvattenanläggningar.

Skötselplanen:

- Vissa justeringar av prioriterade arter görs under biologiska värden.
- Skrivning kring anläggningar i anslutning till Natura 2000-området justeras.
- Texter kring främmande och invasiva arter fördjupas.
- Vissa detaljer kring formuleringar av skötselåtgärder och mål för områden förtydligas.

Kartjusteringar:

- Mindre gräns- och arealjustering mot pågående och kommande detaljplaner vid Ulleråker samt vid Gottsundagipen (kolonilottsområde).
- Vissa justeringar av utmarkerade rastplatser och parkeringsplatser görs.
- Naturreservatets gräns förtydligas i kartorna.

Sammanfattning av inkomna synpunkter från samrådet och stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Nedan sammanfattas inkomna synpunkter och stadsbyggnadsförvaltningens bedömning.

Yttranden från myndigheter och kommunala nämnder

Länsstyrelsens yttrande

Länsstyrelsen lämnar vissa innehållsmässiga och språkliga kommentarer på förslag till beslut och skötselplan, vilka summeras nedan.

Beslutshandling;

- Länsstyrelsen anser att naturvärden i området ska lyftas tydligare i beslutshandlingen. I beslut och skötselplan bör naturvärden beskrivas före friluftslivsvärden.
- Det konstateras att det saknas föreskrifter om vattenmiljön, samt föreskrifter om konstgödsel och bekämpningsmedel och de undrar om det är avsikten.
- I A-föreskrifterna finns inget förbud mot skyltning. Länsstyrelsen föreslår att det läggs till.

- I C-föreskrifterna konstateras att det inte finns förbud mot tältning. Innebär det då att det är allemansrätten som gäller.
- Naturvårdsverket har via Länsstyrelsen yttrat sig om undantagen D20 och D21, det vill säga de undantag som hänvisar till om översiktsplanen på sikt kommer att peka ut kollektivtrafikstråk i Sunnerstaskogen, samt vägförbindelse mot Vreta. Undantagen bedöms vara för ospecifika. Det bör preciseras i underlaget vilken omfattning och påverkan som kan bli aktuell. Om något av undantagen i D20 eller D21 blir aktuella är det viktigt att kommunen överväger vilken påverkan på natur- och friluftsvärden, både i detalj på specifika värden samt i ett större sammanhang, till exempel för friluftsliv och folkhälsa som undantagen kan medföra. Det bör därför framgå i undantagen, både i D 20 och D21, att hänsyn så långt som möjligt ska tas till rekreations- och naturvårdsintressen om exploatering blir aktuell.

Förslaget till skötselplan:

- Under biologiska värden anser Länsstyrelsen att ytterligare arter ska ses som prioriterade, till exempel grön sköldmossa.
- Det är viktigt att naturreservatets bevarandemål och skötselåtgärder stämmer överens med bevarandeplan för Natura 2000-områdets Bäcklösa.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande

Beslutshandlingen;

- Under A-föreskrifterna behöver det förtydligas att det som föreslås under tillståndsprövning, inte dessutom behöver prövas som dispens.
- Nämnden är positiv till skrivningen i B-föreskrifterna om bekämpning av främmande och invasiva arter, då det blir tydligt att sådana åtgärder inte behöver prövas av tillsynsmyndigheten.
- Under C-föreskrifterna behöver det förtydligas vad det är som avses regleras i tillståndsplikten för tävlingar med mera. Då området är välbesökt kan nuvarande formulering innebära en begränsning som inte är avsedd och ett stort antal ansökningar om tillstånd.
- Under C-föreskrifterna ställer de sig frågande till varför det inte finns en föreskrift som kan användas i reglering av skador eller störning på växt- och djurliv. En sådan föreskrift skulle innebära möjlighet att styra bort aktiviteter eller arbeten från känsliga perioder på året, till exempel under fågelhäckning eller då djurlivet är känsligt.
- Då det saknas föreskrifter som reglerar cykling förutsätter miljö- och hälsoskyddsnämnden att cykling är tillåtet även utanför anvisade stigar. Detta kan komma att störa känsligt djurliv genom störning vid fågelbon, räv- eller grävlingsgryt.
- Det bör kontrolleras att vedlevande svampar och marklevande svampar är vedertagna begrepp.

Förslag till skötselplan;

- Färgen på reservatsgränsen syns inte i kartan.
- Det finns två olika textavsnitt som handlar om tillsyn vilket bör justeras.

Yttrande från Statens Fastighetsverk

Statens Fastighetsverk (SFV) är i dagsläget fastighetsägare till Valsätra 1:12 och 1:15. Fastigheterna avses säljas till Uppsala kommun, men försäljningen har ännu inte

hunnit genomföras. SFV lämnar ett yttrande som främst berör skötselområde B i förslaget till skötselplan.

SFV ser positivt på syftet med naturreservatet, men ser vissa intressekonflikter som kan uppstå. Det är viktigt att åtgärder bidrar till både syftet att bevara skyddsvärda arter och att bibehålla ett attraktivt friluftsområde. En aktiv skötsel kommer att behövas för att tillgodose framkomlighet och för att åtgärda riskträd. Det är inte lämpligt att definiera sådana åtgärder som punktinsatser.

Naturen i området bör inte beskrivas som ”naturlig”. Detta då området är påverkat av ett högt besöksstryck och en stor kulturpåverkan. SFV noterar att planen saknar skrivningar om naturliga processer som ändå kan ske i en stadsnära skog, som stormfällningar och insektsangrepp. Planen behöver ta höjd för att sådana idag mycket sannolika händelser kan uppstå.

SFV anser att den invasiva arten silvergran bör fällas och åtgärdas direkt där den förekommer. Ringbarkning är en olämplig åtgärd. Lämpligen tas all grot* ut för att inte ge en gödslingseffekt och försämrade rekreativvärden.

*Anmärkning: Begreppet grot är en allmänt använd förkortning för grenar och (träd)toppar.

Övriga myndigheter

Naturvårdsverket informerar om att de lämnar sina synpunkter via Länsstyrelsen.

Havs- och vattenmyndigheten och Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget till naturreservat.

Sveriges Geologiska undersökning (SGU) meddelar att man avstår från att yttra sig.

Försvarsmakten meddelar att man inte har något att erinra mot förslaget.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Bemötande av Länsstyrelsens yttrande

Texter om områdets naturvärden och biologiska värden utvecklas i beslutshandlingen.

Angående föreskrifter om vattenmiljön, så gäller föreskrifter om anläggningar, schaktning osv även för åtgärder i vattenmiljön. I övrigt så bedöms annan lagstiftning kring exempelvis vattenverksamhet vara tillräcklig i detta fall.

Föreskrifter om konstgödsel och bekämpningsmedel bedöms inte vara relevant då jordbruksmarken inom naturreservatet i huvudsak sköts genom bete, slåtter eller vall.

Tältning och camping regleras i kommunala ordningsföreskrifter, vilka till viss del gäller även för Gula stigen. Särskilda ordningsföreskrifter i naturreservatet bedöms inte behövas. Det bedöms inte heller nödvändigt med förbud mot skyltning under A-föreskrifterna.

En föreskriftskarta läggs till i beslutet för att förtydliga geografiska platser som nämns i undantagen D20 och D21. Mer detaljer än så är i dagsläget inte möjligt att precisera.

I skötselplanen görs vissa justeringar av prioriterade arter under biologiska värden.

Skötselplanen är avstämd gentemot bevarandeplan för Natura 2000-områdets Bäcklösa. Vad gäller anläggningar som föreslås i anslutning till Natura 2000-området görs vissa textmässiga förtydliganden.

Bemötande av Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande

Föreskrifterna förtydligas så att det framgår att åtgärder som provas som tillstånd inte dessutom behöver dispens.

Under C-föreskrifterna höjs deltagarantalet till 300 deltagare, vilket motsvarar deltagarantalet i andra kommunala naturreservat, exempelvis Årike Fyris. För att kunna styra var och när åtgärder sker i naturreservatet, görs en komplettering av den första C-föreskriften till att omfatta även störning på växt- och djurliv.

I B-föreskrifterna föreslås att förvaltaren ska ha möjlighet att kanalisera besökare med ett visst intresse, till exempel cykling, till för ändamålet anpassade leder. Därmed är förhoppningen att de flesta då ska använda dessa leder i första hand, även om det inte är förbjudet att cykla på andra platser också.

Vedlevande svampar bedöms vara ett begrepp. Marklevande svampar ändras till matsvamp, då syftet är att upplysa allmänheten om att man får plocka matsvamp i naturreservatet.

Reservatsgränsen förtydligas i beslutskarta och skötselplanekartor.

Stycken om tillsyn i skötselplanen justeras.

Bemötande av yttrande från Statens Fastighetsverket

Stadsbyggnadsförvaltningen delar uppfattningen om att det behövs en aktiv skötsel.

I beslut om naturreservat finns under B- och D-föreskrifterna skrivningar om att angrepp som exempelvis insektsangrepp får åtgärdas om det finns ett hot mot bevarandevärden samt att riskträd får åtgärdas. Skötselplanen kompletteras med vissa sådana skrivningar.

Stadsbyggnadsförvaltningen noterar synpunkterna kring silvergran. Främmande och invasiva arter är aktuellt på flera platser längs Gula stigen och åtgärder mot sådana arter föreslås i skötselplanen.

Yttrande från ledningsägare

Vattenfall Eldistribution AB meddelar att man har elnätsanläggningar inom och i närområdet till blivande naturreservat. Man framför att reservatsföreskrifterna inte får utgöra hinder för ledningsinnehavaren enligt gällande ledningsrätt, servitutsavtal eller ingångna avtal kring drift och underhåll, vilket kan exempelvis gälla röjning och underhållsarbeten eller möjlighet att framföra arbetsfordon och sätta upp varningsskyltar. Vattenfall anser att man måste ha rätt att utföra drift och underhåll utan att samråda med reservatsförvaltaren. Vattenfall informerar om att eventuell flytt eller förändringar av befintliga anläggningar utförs av Vattenfall men får bekostas av exploatören.

Stadsbyggnadsförvaltningens bemötande

Angående möjlighet till drift och underhåll av ledningsnät, så finns det i beslutet undantag för innehavare av särskild rätt att utföra de åtgärder som omfattas av den särskilda rätten, däribland underhåll och drift av befintligt ledningsnät. Undantaget förtydligas så att det framgår att undantaget även gäller varningsskyltar och att köra i terräng samt att pågående driftstörning får genomföras utan samråd. Att samråd ska ske med förvaltaren handlar om att informera förvaltaren om att åtgärden är aktuell och i vilka delar, i syfte att förvaltaren ska ha möjlighet att ge råd om hur åtgärden lämpligen går tillväga. Ett samråd med förvaltaren innebär inte att åtgärden inte får genomföras.

Yttrande från Uppsala Vatten

Uppsala Vatten informerar om kommande behov som kan bli aktuella i området. I södra staden planeras för fler bostäder och verksamheter vilket kräver nya VA-ledningar och uppdimensionering av befintliga ledningar. Det kan inte uteslutas att det finns behov av ledningsdragningar inom det föreslagna naturreservatet. Detta dels för att säkerställa framtida VA-försörjning men också som en följd av planerad ny spårväg som innebär att behov uppstår av att behöva flytta befintliga ledningar. Man menar att det behövs ett undantag för detta under D med skrivningen "Ledningar behöver tillåtas att anläggas inom naturreservatet för att säkerställa den framtida VA-försörjningen och möjliggöra att de ledningsflyttar som kan bli aktuella vid utbyggnad av spårväg blir genomförbara".

Uppsala Vatten informerar vidare om att det sker råvattenuttag i utkanten av området och att det behöver säkerställas att det finns möjlighet till utökat upptag och möjlighet till nya anläggningar. Åtkomsten till uttagsbrunnar behöver säkerställas och Uppsala Vatten behöver kunna genomföra drift och skötsel.

Anläggningar som dagvatten och diken behöver kontinuerligt underhållas. Slam och sediment kan tillfälligt behöva läggas upp vid sidan av anläggningar. Det behöver också vara möjligt att utveckla nya anläggningar.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Ledningar, framförallt VA-ledningar, kan orsaka stor påverkan på naturmiljön och även påverka framkomligheten för allmänheten. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer det därför som lämpligt att nya ledningar prövas som tillstånd. Naturreservatsbeslutet innebär därmed inte något förbud mot VA-ledningar och andra ledningar. Tillståndsplikten innebär att lokalisering av ledningsnät kan vägas mot områdets biologiska värden och friluftlivsvärden. I området finns även fridlysta arter, vilket gör att fysiska åtgärder i naturreservatet även kan behöva samråd med Länsstyrelsen utifrån Artskyddsförordningens bestämmelser (2007:845).

Vad gäller möjlighet till råvattenuttag, finns ett undantag inskrivet i reservatsbeslutet, som utvecklas utifrån Uppsala vattens yttrande. Det förtydligas att drift och skötsel av befintliga anläggningar samt åtkomst till dessa omfattas av undantag.

Föreskrifterna kompletteras med tillståndsplikt för nya anläggningar, det vill säga inget förbud utan en prövning av lämplig lokalisering och omfattning gentemot naturreservatets syften.

Undantag för underhåll av befintliga dagvattenanläggningar kompletteras med skrivning kring underhåll och behov av tillfälliga upplag. Nya anläggningar för Uppsala kommuns behov undantas.

Yttranden från övriga sakägare, föreningar och övrig allmänhet

Arrendator 1 har arrende för hästbete i en del av sträckningen. Arrendatorn har skickat in kartmaterial som visar områden som betas, för information, men inte yttrat sig i övrigt.

Friluftsfrämjandet har yttrat sig i ärendet. Friluftsfrämjandet stödjer bildandet av Gula stigens naturreservat och uppskattar kommunens ambition att bevara tätortsnära natur med höga biologiska värden. Man menar att det finns begränsningar i förslaget som bör åtgärdas om de ambitioner som ställts upp ska kunna uppfyllas. Föreningen ställer sig frågande till avgränsningen av naturreservatet och menar att det inte går att förstå varför inte området kring Malma och hela Natura 2000-området Bäcklösa finns med i naturreservatet. Detta behöver förtydligas i beslutet vad skälet är till det. Föreningen förespråkar att hela Gula stigens sträckning ska vara med i naturreservatet. Det finns höga biologiska värden i området kring Malma och Bäcklösa och området är av stort värde även för friluftslivet.

Föreningen lyfter även området nordost om naturreservatet mot Rosendal och Stadsskogens naturreservat och ekologiska samband som behöver säkras i den riktningen. Även södra delen av Gottsundagipen bör ingå i naturreservatet. Ju mer staden växer, desto större betydelse kommer kvarvarande naturområden ha för biologisk mångfald och friluftsliv.

I övrigt lyfter föreningen att man anser att eldrivna fordon/cyklar inte ska få framföras på stig eller i terräng.

Lokalföreningen 1575 Svea av IOGT-NTO har tagit del av förslaget till naturreservat. Föreningen är i huvudsak positiv till förslaget. Det har funnits önskemål om att sätta upp belysning längs vägen och föreningen undrar om naturreservatet skulle hindra det. Grusning av vägen sker årligen och man undrar om naturreservatet påverkar det. Föreningen undrar också om naturreservatet hindrar att man fortsätter bekämpa spansk skogssnigel, mot bakgrund av de skrivelser kring främmande och invasiva arter som finns.

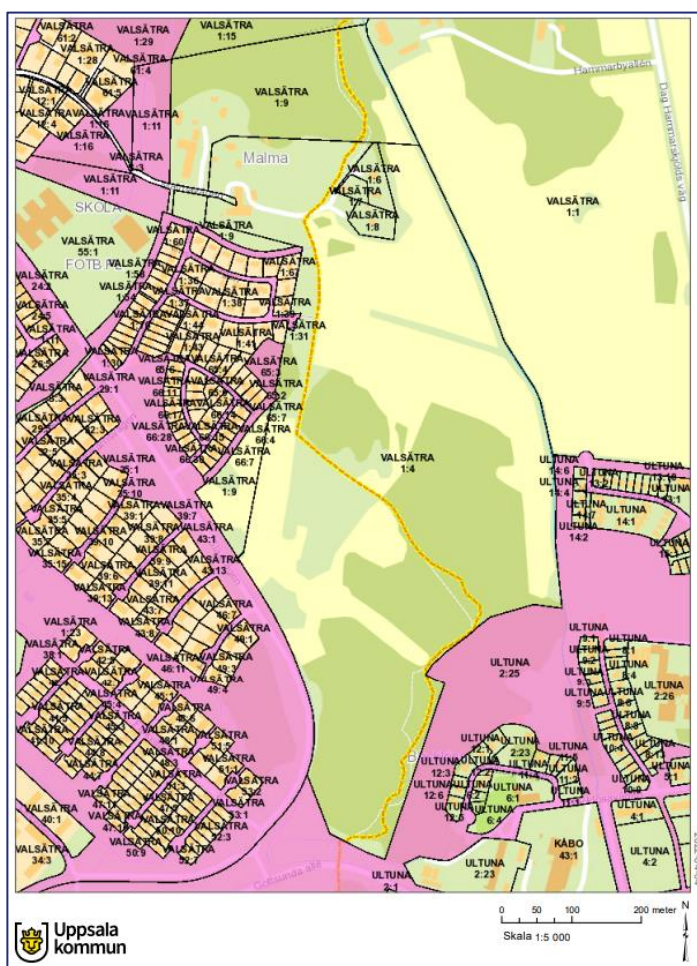
Wardsaetra och Gutasunds hembygdsförening lämnar vissa synpunkter kopplat till skötsel i Vårdsätra skog. Man önskar fler bänkar utan alltför långt avstånd emellan, gärna med armstöd som underlättar för äldre. Det är också bra med fler soptunnor. Föreningen framför att de tycker att de vore bra lite enklare naturinformation till allmänheten längs stigen. Föreningen informerar om att de själva brukar sätta upp små skyltar som de kallar för bänktexter.

En privatperson har yttrat sig som granne till det planerade naturreservatet. Personen ifråga har synpunkter på att det inte funnits någon information till allmänheten om att det planeras ett naturreservat. Allmänheten som nyttjar området har inte fått möjlighet att uttala sig. Personen har också synpunkter på att området kring Malma inte finns med i reservatsförslaget, ett område som man menar är hotat av exploatering. Man ifrågasätter också vissa tidigare förslag till omdragning av Gula stigen som föreslagits i andra sammanhang.

Svenska Linnésällskapet har meddelat att man avböjer från att yttra sig. Föreningen bedömer att de delar som föreslås ingå i naturreservatet inte är inom föreningens verksamhetsområde.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Friluftsförvaltningen och en privatperson har ställt sig frågande till varför inte hela Gula stigen sträckning är med i avgränsningen av naturreservatet. Detta är i första hand en markägarfråga och förhandling om området kring Malma pågår. Det innebär att ytterligare ytor kan komma att läggas till i naturreservatet i ett senare skede. Natura 2000-området Bäcklösa omfattas av ett annat områdesskydd enligt 7 kap. 28 § miljöbalken, varvid detta område redan är ett skyddat område redan idag. I avgränsningen i övrigt har avvägningar gjorts gentemot kommunens övriga stadsplanering och de kända markanspråk som finns. Det finns ytor längs stigen som ingår i fördjupad översiktsplan för södra staden, däribland ytorna mot Rosendal där planeringen ännu är i ett tidigt skede.



Figur 1 Fastigheter i området kring Malma som berörs av Gula stigen (gul markering), men som inte ingår i naturreservatet. Rosa markering av kommunägda fastigheter.

Även avvägningar gentemot andra intressen i Gottsundagipen har gjort. Gottsundagipen är ett grönområde i planprogrammet för Gottsunda. Området kan användas för friluftslivet även om det inte ingår i naturreservatet.

Vad gäller eldrivna fordon/cyklar föreslås att förvaltaren ska ha möjlighet att kanalisera besökare med ett visst intresse, till exempel cykling, till för ändamålet anpassade leder

och därmed är förhoppningen att det ska bli mindre konflikter mellan fotgängare, cyklister och andra som rör sig i området.

Belysning av vägar och cykelbanor regleras inte i naturreservatets föreskrifter, men det behöver beaktas att belysning kan påverka arter negativt, däribland fladdermöss som är skyddade i Artskyddsförordningen. En restriktivitet gällande belysning rekommenderas därför i skötselplanen.

Gällande lokalföreningens fråga om underhåll av väg, så hindrar inte naturreservatet att man fortsätter underhåll förutsatt att det är en del av den löpande skötseln. I beslutet om naturreservat finns det undantag från föreskrifterna för underhåll av befintliga vägar.

Gällande frågan om främmande och invasiva arter, så har förvaltaren möjlighet att göra åtgärder mot främmande och invasiva arter om det behövs. Det är inte specificerat vilka arter det är, men i skötselplanen är det vissa busk- och trädarter som framförallt bedöms vara ett hot mot de bevarandevärden som förekommer i det föreslagna naturreservatet.

Stadsbyggnadsförvaltningen ser positivt på samarbete med Wardsaetra och Gutasunds hembygdsförening. Information och skyltning behöver samordnas, eftersom naturreservatet annars innebär förbud mot skyltning med mera, annat än sådant som hör till förvaltningen av området.

Det har kommit synpunkter på att inte den breda allmänheten fått yttra sig eller vara med och påverka i ärendet. När det gäller bildande av naturreservat är det i första hand markägare och sakägare med särskild rätt som ska beredas möjlighet att yttra sig, samt att vissa myndigheter ska höras i ärendet, detta enligt Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. I detta fall har samrådet dessutom skickats till ett antal ideella föreningar, som fått möjlighet att yttra sig.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Pernilla Hessling
planchef

Kaisa Malmqvist
Samordnare

Översikt över inkomna samrådsyttranden

Remissinstanser och medborgare
Sakägare privatpersoner
Privatperson 1
Arrendator 1
Lokalförening nr 1575 Svea
Myndighet
Länsstyrelsen
Statens Fastighetsverk
Havs- och vattenmyndigheten
Naturvårdsverket
Sveriges geologiska undersökning
Skogsstyrelsen
Försvarsmakten
Ledningsägare
Vattenfall Eldistribution AB
Kommunala nämnder, förvaltningar med flera
Miljö- och hälsoskyddsnämnden/Miljöförvaltningen
Uppsala vatten
Intresseföreningar och sammanslutningar
Friluftsrämjandet
Hembygdsföreningen Waerdsætra och Gutasunds hembygdsförening
Svenska Linnésällskapet
Övrig allmänhet
Privatperson 2

Sakägare som inte yttrat sig

Remissinstanser och medborgare
Privatperson 3
Privatperson 4
Privatperson 5
Arrendator 2
Arrendator 3
Arrendator 4
Sveriges Lantbruksuniversitet

Utskick övriga, har inte yttrat sig

Föreningar	Namn
Naturskyddsföreningen i Uppsala län,	uppsala.krets@naturskyddsforeningen.se
Upplands botaniska förening	upplands.botaniska.forening@gmail.com
Upplands Ornitologiska Förening	info.uof@gmail.com
Entomologiska föreningen i Uppland	thomas.perssonvinnersten@gmail.com
Föreningen Vårda Uppsala	info@vardaupsala.se

Diarienummer:
KSN 2021-01238
PBN 2021-003313

Bildande av Gula stigens naturreservat Uppsala kommun 2022



Innehåll

Beslut.....	3
Naturreservatets syfte	3
Skäl för inrättande av naturreservat.....	4
Föreskrifter för naturreservatet.....	6
Föreskrifternas ikraftträdande	10
Andra bestämmelser som gäller för området.....	10
Upplysningar	11
Miljö kvalitetsmål	12
Uppgifter om naturreservatet.....	12
Ärendets beredning	16
Intresseprövning och överensstämmelse med miljömålen	17
Hur man överklagar	17
Bilagor	19

Beslut

- Delar av Gula stigen förklaras som naturreservat, detta med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808). Naturreservatet har en avgränsning som framgår av beslutskarta, bilaga 1.
- Naturreservatets namn ska vara Gula stigens naturreservat.
- För att trygga ändamålet med naturreservatet beslutar Uppsala kommun att nedan angivna föreskrifter samt att föreskrifternas ikraftträdande ska gälla för naturreservatet, detta med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.
- Ordningsföreskrifter utfärdade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken ska gälla omedelbart, även om de överklagas,
- Uppsala kommuns kommunfullmäktige fastställer en skötselplan enligt bilaga 5, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
- Uppsala kommun är förvaltare för naturreservatet, i enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. och vad som följer av 21 § samma förordning.

Naturreservatets syfte

Syftet med Gula stigens naturreservat är

- att långsiktigt bevara och säkerställa tillgängligheten till ett tätortsnära sammanhängande grönstråk med höga natur- och rekreationsvärden. I samspel med övriga bevarandebestånd ska tillgängligheten utvecklas och allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser inom området bevaras.
- att skydda och utveckla skyddsvärda naturtyper och livsmiljöer för arter och säkra viktiga ekologiska spridningssamband samt att säkerställa och utveckla de ekosystemtjänster som naturreservatet bidrar med.

En precisering av syftet är att bevara varierande naturmiljöer utmed vandringsleden Gula stigen, såsom åsmiljöer, bäckravin, gamla barr- och lövskogar, träd- och buskbärande beteshagar samt öppna gräsmarker. Naturreservatets värden för friluftslivet ska upprätthållas och utvecklas så att besökare kan utöva olika typer av friluftaktiviteter och uppleva och få tillgång till olika naturmiljöer och biologisk mångfald. Naturreservatet ska utgöra ett värdefullt rekreations- och utflyktsområde. Naturreservatet bidrar till en robusthet mot klimatförändringar genom ekosystemtjänster som exempelvis värme- och vattenreglering och kolbindning.

Syftet ska uppnås genom att:

- förbjuda skogsbruk eller exploaterande verksamheter
- bevara ett sammanhängande tätortsnära grönstråk
- utveckla tillgängligheten och allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser inom området i samspel med övriga bevarandebestånd
- sträva efter en långsiktig samexistens mellan olika typer av friluftsliv och mellan friluftsliv och biologisk mångfald
- informera om betydelsefulla natur-, vatten- och kulturmiljövärden
- hävda jordbruksmark

- sköta naturmiljöer i syfte att förstärka livsmiljöer för hotade och skyddsvärda arter

Skäl för inrättande av naturreservat

Säkerställa värdefull natur i anslutning till bostadsområden

Gula stigen är ett av kommunens mest frekventerade stadsnära natur- och parkområde med möjligheter till upplevelser året runt. Gula stigen är unik på det sätt att den går genom nästan helt sammanhängande natur, mitt i Uppsalas bebyggelse. Den åtta kilometer långa stigen fungerar som ett grönt rörelsestråk genom park och natur från centrum i Uppsala till Skarholmen vid Ekoln. Gula stigen ansluter mot nya bostadsområden i Ulleråker, Rosendal och Gottsunda. Naturreservatet planeras utifrån behov av anslutningar till angränsande bostadsområden både avseende rekreation och grönsstruktur.

Knyta samman värdefulla skogsmiljöer

Längs Gula stigen förekommer naturvärden som framförallt består av skogsområden med gammal tall eller blandskog med rödlistade och fridlysta arter. Delar av sträckningen består av jordbruksmark eller annan öppen mark. Stråket knyter samman Bäcklösa Natura 2000-område med närliggande värdefulla skogsmiljöer och har förutsättningar för att fungera som spridningskorridor för hotade arter som bland annat cinnoberbagge, *Cucujus cinnaberinus*. Cinnoberbagge omfattas av särskilt starka fridlysningsbestämmelser enligt Artskyddsförordningen och en större andel av populationen i landet finns just i området kring Uppsala stad.

Säkerställa förutsättningar för folkhälsa och naturpedagogik

Området har höga värden för friluftslivet genom sitt tätortsnära läge och förutsättningar finns för naturupplevelser, natur- och kulturpedagogik, motionsspår och vandringsleder. Med områdets värdefulla natur med höga natur- och friluftsvärden finns ett tydligt behov av ett varaktigt skydd med fokus på tillgänglighet, folkhälsa och naturpedagogik genom bildande av ett naturreservat och en skötselplan anpassad för allemansrätt och upplevelsevärden.

Långsiktigt skydda värdefulla naturmiljöer

Områdets värden kan skadas av exploaterande verksamheter, skogsbruk, utsläpp i vattenmiljöer samt skadegörelse på mark och vegetation. I områdets södra delar förekommer jordbruksmark som gynnas av att hållas öppen genom fortsatt hävd med bete, slåtter eller åkerbruk. I Gottsundagipen finns öppen mark som främst används för friluftssändamål, som vandring eller skidåkning. För större delen av Gula stigens sträckning och dess närområde bedöms naturreservat vara det mest lämpliga instrumentet för att långsiktigt skydda värdefulla områden från förändrad mark- och

vattenanvändning och för att säkerställa den skötsel som behövs för att bevara och utveckla områdets värden.

Säkerställa förutsättningar för ekosystemtjänster

I de centrala delarna av Uppsala finns ett behov att för framtiden säkerställa ytor för ekosystemtjänster som reglering av lokalklimat, vattenförsörjning, rening av vatten, skydd mot extremväder, luftrening, bullerdämpning och pollinering. Gula stigens naturreservat kommer att bidra till dessa ekosystemtjänster. Gula stigen berör delvis Uppsala-Vattholmaåsarnas grundvattenmagasin, framförallt i den norra delen, i området Kronåsen.

Naturreservatet och gällande detaljplaner

Detaljplaner förekommer i delar av sträckningen. Naturreservatet berör detaljplaner i ytor avsatta som park, natur eller plantering, varvid bildandet av naturreservatet inte bedöms strida mot berörda detaljplaner. De detaljplaner som förekommer i sträckningen listas nedan;

- Del av Graneberg och Valsätra, laga kraft 1987-05-07, akteckning 0380-P87/25
- Morkullevägen, Norra Sunnersta, laga kraft 2006-11-23, akteckning 0380-P2006/96
- Kv Gulfinken och Vråparken, laga kraft 1974-01-21, akteckning 0380-409
- Om s Gottsunda centrum, laga kraft 1978-12-29, akteckning 0380-487
- AKS-området m.fl., laga kraft 1986-10-27, akteckning 0380-P87/2
- Hugo Alvens väg, laga kraft 1975-11-26, akteckning 0380-453
- Södra Gottsunda, laga kraft 1991-04-11, akteckning 0380-P91/22

Behov av undantag från föreskrifter

Vissa undantag från föreskrifterna bedöms nödvändiga för att säkra dricksvattenkvaliteten för staden, där dagvattendammar och dagvattenanläggningar innebär vissa fysiska ingrepp i delar av sträckningen. I Geijersdalen, Kronåsen, har tillstånd till vattenverksamhet medgivits för tätningsåtgärder i befintligt dike i syfte att leda dagvatten genom diket (Mål nr M 1809-20). Åtgärden har påbörjats under vintern 2021. För genomförandet av fördjupad översiktsplan för Södra Staden planeras det för dagvattenåtgärder i Bäcklösadiket. I samband med breddning av Dag Hammarskjölds väg planeras för damm för hantering av vägdagvatten, som planeras att anläggas inom naturreservatets gräns, under förutsättning att Länsstyrelsen ger sitt medgivande.

Behov av framtida struktur för vägkopplingar och kollektivtrafikkopplingar i södra delen av staden är ännu inte utrett. Undantag från föreskrifterna föreslås därför i det fall kommunens översiktsplan pekar ut behovet.

Områden utanför naturreservatet

Vissa sträckor längs Gula stigen ingår inte i naturreservatet. Motiveringen till detta är följande:

- Delar av stigen ingår i det befintliga naturreservatet Kronparken.
- Vissa områden omfattas inte av grönområde i översiktsplan eller fördjupad översiktsplan, däribland exercisfältet vid Pollacksbacken och delar av Malmaområdet.
- Naturreservat får inte inrättas om det strider mot gällande detaljplaner. Korsningar över eller under trafikerade vägar ingår i detaljplan för bland annat vägområde. Det gäller exempelvis passage av Kungsängsleden, Gottsunda allé, Elfrida Andrées väg samt planerad breddning av Dag Hammarskjölds väg.

Föreskrifter för naturreservatet

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Uppsala kommun med stöd av 7 kap. 5,6 och 30 §§ miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken mm om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. utföra skogsbruksåtgärder, såsom att avverka, röja, så, plantera, markbereda, bryta stubbar eller upparbeta vindfällan, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar,
2. uppföra byggnad, torn, mast, vindkraftverk eller anlägga parkering, väg, campingplats, stig, spång, uppföra stängsel eller annan anläggning eller anordning, detta med undantag för stängsling av tillfälligt arbetsområde,
3. gräva, schakta, dumpa, tippa, fylla ut, skada berg eller hållmark, rensa vattendrag eller göra annan mekanisk påverkan i mark eller vatten,
4. anordna upplag annat än tillfälligt (högst tre månader) för jordbruk, skogsskötsel, underhåll av stigar, gång- eller cykelväg, väghållning eller annat upplag i samband med områdets skötsel,
5. bedriva energiskogsodling eller julgransodling på jordbruksmark, skogsplantera betesmark, åkermark eller åkerholmar,
6. plantera in fisk eller kräftor i våtmarker och dammar.

Utan tillstånd från tillsynsmyndigheten är det förbjudet att

1. anlägga ny ledning i mark, vatten eller luft. Ledningsdragningar ska i första hand förläggas utanför naturreservatet. Om så inte är möjligt ska befintlig infrastruktur inom naturreservatet nyttjas så långt som möjligt, till exempel vägar eller gång- och cykelvägar.
2. utföra åtgärder eller uppföra anläggningar som syftar till förbättrad vattenkvalitet, detta utöver undantag som anges under D.

Anläggningar/åtgärder ska även inbegripa funktion för biologisk mångfald.
Anläggningar ska i första hand placeras i öppen mark och inte i skog med höga naturvärden.

De åtgärder/anläggningar som provas som tillstånd, behöver inte dispens utan ska ses som undantagna från förbuden.

Fler undantag från föreskrifterna anges under D nedan.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till mark och vatten förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser samt uppsättning och underhåll av reservatsskyltar, vägvisare, upplysningsskyltar och liknande arrangemang,
2. underhåll, skötsel och vid behov nyanläggning av anordningar och anläggningar för friluftslivet som entréer, parkeringsplatser, leder, stängselgenomgångar/stättor, spänger, bänkar, bord, gräsytor, informationstavlor, eldplatser, soptunnor, vedförråd, dass, utegym eller andra friluftsanläggningar. Befintliga vägar, gång- och cykelvägar och byggnader får underhållas,
3. nyanläggning av mindre byggnader (under 5 m²) för drift och förvaltning av naturreservatet,
4. skötselåtgärder i syfte att upprätthålla anläggningar för friluftslivet, synliggöra konstverk eller miljöer i anslutning till forn- och kulturlämningar, såsom fällning av yngre träd och röjning av sly, förutsatt att hänsyn tas till förekommande naturvärden,
5. kanalisering av friluftslivet genom anläggning av separata stigar och leder för exempelvis ridning eller terrängcykling, där så är möjligt och vid behov,
6. naturvårdsinriktad skötsel såsom naturvårdsinriktad röjning, luckhuggning, frihuggning, trädfällning, ringbarkning, eldning av röjningsmaterial, tillskapande av död ved och faunadepåer, slätter, slyröjning, andra åtgärder i syfte att värna skyddsvärda träd, skötsel av våtmarker och diken, betesdrift med tillhörande stängsling,
7. bekämpning av främmande arter, invasiva arter eller andra arter som riskerar att motverka syftet med reservatet,
8. genomförandet av åtgärder för biologisk mångfald såsom förstärknings- eller kompensationsåtgärder för fridlysta eller hotade arter, tillskapande av sandblottor eller blomrika marker, plantering av lövträd, anläggande av skyddszon vid vattendrag, detta med tillhörande skötsel och underhåll,
9. åtgärder i syfte att begränsa eller förhindra angrepp av skadeinsekter eller svampangrepp som riskerar att hota prioriterade bevarandevärden, däribland åtgärder mot granbarkborre såsom barkning, rotkapning av vindfällda granar, fällning och utförsel av angripna granar,
10. undersökning och dokumentation av växt- och djurlivet, andra natur- och kulturhistoriska förhållanden och friluftsliv samt av mark- och vattenförhållanden,

11. nyttjande av vägar och framförande av motorfordon i terräng i samband med åtgärder som hör samman med naturreservatets förvaltning,
12. i det fall markägare eller arrendator inte kan tillgodose behovet av bete eller slåtter i så anvisade områden kan förvaltaren ianspråka bruksrätten för att trygga reservatets syfte.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken m.m. om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordning i övrigt inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, gräva upp växter, skada eller störa växt- och djurliv,
2. samla in mossor, lavar eller vedlevande svampar, annat än enstaka exemplar för artbestämning,
3. samla in insekter eller andra ryggradslösa djur annat än enstaka individer för artbestämning,
4. framföra motordrivet fordon annat än på vägar,
5. parkera motorfordon och husvagn/husbil annat än på därför upplåtna och iordningställda platser,
6. rida annat än på väg eller särskilt anvisad led,
7. sätta upp affisch, anslag, skylt, snitslar eller liknande annat än tillfälligt (en vecka) i samband med organiserad friluftslivsverksamhet. Detta med undantag för fasta orienteringskontroller,
8. elda på annan plats än vid iordningställda eldplatser.

Utan tillstånd från tillsynsmyndigheten är det förbjudet att

1. anordna lägerverksamhet eller större organiserade träningar, tävlingar, övningar eller motsvarande (över 300 deltagare).

Upplysning:

Notera att det inte finns förbud mot att plocka blommor, bär och matsvamp svampar för privat bruk inom allemansrättens och artskyddsförordningens begränsningar.

D. Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för:

1. förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
2. reservatsförvaltare och markägare eller den som dessa uppdrar åt, att utföra åtgärder som krävs för normal drift på mark och i vatten, underhåll och skötsel av områdets anläggningar, vägar, stigar och diken,
3. att fälla träd eller kapa grenar som utgör fara för människor, byggnad, anordning eller som hindrar framkomlighet på väg, led eller stig, efter samråd med förvaltaren av naturreservatet,

4. innehavare av särskild rätt att utföra de åtgärder som omfattas av den särskilda rätten, däribland drift och underhåll av befintliga byggnader, vägar och anläggningar, underhåll och drift av befintligt ledningsnät, underhåll av diken i enlighet med markavvattningsföretag. Planerade åtgärder som kan påverka markskikt eller naturvärden, exempelvis vuxna träd, ska föregås av samråd med reservatsförvaltaren. Pågående driftstörning får åtgärdas utan samråd. Om körskador uppstår ska markskiktet återställas. Nödvändiga fordon och maskiner får användas och varningsskyltar får sättas upp.
5. nyanläggning av gång- och cykelvägar, efter samråd med förvaltare och godkännande av markägare och eventuell vägförening. Hänsyn ska tas till rekreations- och naturvårdsintressen och redan ianspråktaga ytor för väg ska nyttjas så långt som möjligt,
6. kompensations- eller förstärkningsåtgärder för skyddade eller hotade arter i enlighet med naturreservatets syfte, efter samråd med förvaltaren,
7. förvaltare, markägare eller den som förvaltaren uppdrar åt, att framföra motorfordon utanför anvisade vägar om det behövs för områdets förvaltning och skötsel, forskning eller undervisning,
8. förvaltare, markägare eller av förvaltaren utsedd uppdragstagare att framföra motorfordon,
9. markägare att bedriva verksamhet inom jordbruk, forskning och undervisning i enlighet med naturreservatets syfte. Förvaltaren kan godkänna att även annan än markägaren bedriver aktivitet kopplad till forskning eller undervisning såsom grävning av provgropar, utmärkning av provrutor, insamling av ryggradslösa djur eller liknande, detta så länge inte naturvärden tar skada,
10. markägare eller arrendator att uppföra stängsel för betesdrift,
11. att genomföra fältundervisning och i samband med det samla in naturmaterial i undervisningssyfte eller att uppföra mindre kojor i samband med lek eller annan barnaktivitet,
12. att för Uppsala kommuns behov bedriva vattentäktsverksamhet och vidta de åtgärder som är nödvändiga för stadens vattenförsörjning, däribland nyanläggning, åtkomst, drift och underhåll av uttagsbrunnar och anläggningar. Nödvändiga fordon och maskiner får användas och varningsskyltar får sättas upp,
13. person med nedsatt rörelseförmåga att framföra eldriven rullstol eller permobil på anvisade leder och stigar,
14. att genomföra nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning, översvämning, oljeutsläpp och sjukvårds-, polis- eller räddningsåtgärder,
15. myndigheter inom totalförsvarets militära del att genomföra insatser när det gäller akut fara för miljö, människoliv eller akut hot mot Sveriges säkerhet,
16. drift och underhåll av dagvattenanläggningar och dagvattendammar med tillhörande arbeten samt att för Uppsala kommuns behov anlägga nya dagvattenanläggningar i samråd med förvaltaren. Nya anläggningar ska i första hand lokaliseras till öppen mark och inte skog med höga naturvärden,
17. att genomföra dagvattenåtgärder i bäck i Geijersdalen, Kronåsen, i enlighet med medgivet tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken,
18. att anlägga damm med tillhörande ledningssystem för hantering av väg dagvatten från Dag Hammarskjölds väg, se bilaga 3, under förutsättning att anläggningen hanterats i 12:6-samråd med Länsstyrelsen och att anläggningen genomförs i enlighet med vad som anvisats,

19. att genomföra åtgärder för hantering av dagvatten i Bäcklösadiket, i enlighet med utredningsförslag i fördjupad översiktsplan för Södra staden, detta under förutsättning att övriga tillstånd medges för verksamheten, se bilaga 3,
20. att anlägga och förvalta ny kollektivtrafikförbindelse genom Sunnerstaskogen, se bilaga 4, i det fall kommunens översiktsplan pekar ut behovet. Stråket ska förläggas så att en bredare skogskorridor fortfarande säkerställs,
21. att anlägga och förvalta ny vägförbindelse mot Vreta från Gottsundas centrala delar, se bilaga 4, i det fall kommunens översiktsplan pekar ut behovet. Hänsyn ska så långt som möjligt tas till rekreations- och naturvårdsintressen.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen publiceras i kommunens författningssamling.

Andra bestämmelser som gäller för området

Uppsala kommun vill erinra om att utöver reservatsföreskrifterna gäller även andra lagar, förordningar och föreskrifter för området. Av särskild betydelse för reservatets syften är bland annat:

- Vissa växt- och djurarter är fridlysta enligt Artskyddsförordningen (2007:845). I sträckningen förekommer flera observationer av cinnoberbagge, samt alla vilda fåglar omfattas av Artskyddsförordningen.
- Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt Jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag.
- I Terrängkörningslagen (1975:1313) samt terrängkörningsförordningen (1978:594) finns bestämmelser om körning i terräng med motordrivet fordon.
- Fornlämningar är skyddade enligt Kulturmiljölagen (1988:950). Inom naturreservatet finns uppgifter om ett antal fornlämningar och kulturhistoriska lämningar där Kulturmiljölagen (1988:950) träder in. Uppsala hälsobrunn och Eklundshof är byggnadsminne och omfattas av skydd enligt Kulturmiljölagen.
- Allemansrätten (inskriven i grundlagen sedan 1994) innebär en begränsad rätt för var och en att färdas över annans mark och tillfälligt uppehålla sig där. Med rätten följer krav på hänsyn och varsamhet; mot natur och djurliv, mot markägare och mot andra människor ute i naturen,
- Generellt biotopskydd för vissa slag av mark- och vattenområden enligt 7 kap. 11 § miljöbalken tillsammans med 5 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken. Generellt biotopskydd gäller bland annat för alléer och åkerholmar, samt för odlingsrösen, stenmurar och småvatten i jordbruksmark,
- Natura 2000-området Bäcklösa ligger i sträckningen. Enligt miljöbalken 7 kap. 28a § krävs tillstånd för att vidta en åtgärd som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000 områden. För Natura 2000-området finns en särskild bevarandeplan, förutom skötselplanen för naturreservatet.

- I 11 kap. miljöbalken finns bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar. För vattenverksamhet kan det krävas tillstånd eller anmälan. Grävning, muddring, sprängning, anläggande av bryggor, bortledning av ytvatten, markavvattning, dämning eller andra åtgärder inom vattenområdet kan vara vattenverksamhet. Bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar finns också i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.
- Enligt 3 kap. 9 § lagen om skydd av olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättsinnehavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledare efter avslutad räddningsinsats. Behövs bevakning med hänsyn till risken för ny brand och att bevakningen inte kommer till stånd får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.
- Större delen av naturreservatet ligger inom vattenskyddsområdet Uppsala Vattholmaåsarna, där särskilda föreskrifter gäller.
- Riksintressen ska skyddas mot påtaglig skada. Riksintressen i sträckningen är
 - Uppsala stad, riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap. miljöbalken
 - Natura 2000-området Bäcklösa, riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken
 - Ekoln, riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. miljöbalken
 - Norra Mälaren samt nedre delarna av tillflödena Fyrisån och Hågaån, riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. miljöbalken.
- Uppsala kommun har beslutat om lokala ordningsföreskrifter enligt 3 kap. ordningslagen (1993:1617). Föreskrifterna är tillämpliga på alla offentliga platser inom kommunen och omfattar bland annat bestämmelser kring hundar, bad, camping, ridning med mera.
- Enligt lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, gäller enligt 1 § att hundar och katter ska hållas under sådan tillsyn och skötas på ett sådant sätt som med hänsyn till deras natur och övriga omständigheter behövs för att förebygga att de orsakar skador eller avsevärda olägenheter. Vidare gäller enligt 16 § att under tiden 1 mars-20 augusti ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.

Upplysningar

Inom området kring Vårdsätraskogen och Sunnerstaskogen har Skogsstyrelsen klassat tre objekt som nyckelbiotop samt ett område som objekt med naturvärde. Flera områden i sträckningen har naturvärdesklass 1-3 i kommunens naturdatabas.

I Gottsundagipen berör naturreservatet markavvattningsföretaget Gottsunda df.

På fastigheten Kronåsen 1:14 finns uppgift om potentiell förorening bestående av ammunitionsrester i nedlagda kulfång. Enligt databasen MIFO är inventering avslutad, ingen åtgärd.

Reservatsbeslutet kungörs på Uppsala kommuns anslagstavla och kommer att finnas tillgängligt i kommunens författningssamling, på kommunens webbplats samt i Uppsala Nya Tidning.

Uppsala kommun kan med stöd av 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med reservatets syfte (7 kap. 26 § miljöbalken).

Föreskrifter under C, om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart även vid överklagan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken.

Kommunen ska enligt 2 kap. 9 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift kan kommunens tillsynsmyndighet enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Miljökvalitetsmål

Kommunen bedömer att en naturreservatsbildning är förenlig med de nationella miljökvalitetsmålen. Naturreservatet bidrar till att uppfylla miljömålet Levande skogar, genom att skyddsvärd skog med inslag av gammal skog undantas från skogsproduktion och får att långsiktigt skydd. Naturreservatet bidrar också till miljökvalitetsmålen Grundvatten av god kvalitet, Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv.

Uppgifter om naturreservatet

Allmänt

Vandringsleden Gula stigen är ett av Uppsalas mest populära och välkända vandringsstråk. Stigen skapades som en skid- och vandringsled redan på 1930-talet, och följer i stort sett samma sträckning än idag. Leden markerades ursprungligen med gula markeringar, vilket gav den dess namn. Leden är cirka 8 kilometer lång och sträcker sig från Studenternas idrottsplats i centrala Uppsala till Skarholmen vid Ekolns strand.

Från Sjukhusvägen i Uppsala går vandringsleden Gula stigen upp på Kronåsen, en cirka 40 meter hög åskulle med fornstrandlinjer på östra sluttningen. Vandringsleden korsar därefter det gamla exercisfältet vid Pollacksbacken samt Kronparkens naturreservat. Pollacksbacken och Kronparken föreslås inte ingå i Gula stigens naturreservat. Kronparken är ett eget naturreservat sedan 2018.

Leden går därefter igenom den så kallade den sydvästra kvadranten av Kronparken, vid Rosenlund. Liksom i övriga Kronparken förekommer det gamla, grova tallar där många har en ålder på 200–300 år. Rosenlundsskogen, liksom andra delar av Kronparken, användes förr som militärt övningsområde. Spår av skyttegravar finns fortfarande kvar.

Gula stigen passerar därefter förbi byn Malma och vidare in i Bäcklösa Natura 2000-område. Området har i sen tid präglats av landsbygd med åkermarker, öppna beteshagar och torrbackar samt betespräglade höjdområden med gles tallskog. Nu har

tidigare glesa, beteshävdade skogspartier vuxit igen och består idag av slutna, äldre barr- och blandskogar. Vissa tidigare öppna marker har blivit unga lövsuccessioner. Det förekommer öppna gräsmarker och torrbackar som delvis fortfarande sköts som betesmark.

Den sydligaste delen av Gula stigen går genom Sunnerstaskogen och Vårdsätra skog, som huvudsakligen är barrskogsbevuxen, men där det förekommer inslag av lövträd. Flera främmande barrträd planterades i Vårdsätra skog på 1930-talet, där silvergranen har spridit sig till en stor del av skogsområdet idag.

Administrativa uppgifter

Tabell 1 Administrativa data

Uppgift	Information
Naturresevatets namn	Gula stigen
Kommun	Uppsala
Församling	Uppsala domkyrkoförsamling och Gottsunda
NVR ID	2057244
Fastigheter	Kronåsen 1:14 och 1:17, Valsätra 1:12 och 1:15, Ultuna 2:25, Ultuna 2:1, Gottsunda 11:20, Sunnersta 51:26, Vårdsätra 11:8
Markägare	Uppsala kommun, Sveriges Lantbruksuniversitet, Statens fastighetsverk
Förvaltare	Uppsala kommun
Fastighetsanknutna rättigheter	Servitut ledningar, tele, elnät; Uppsala vatten och Avfall AB, Vattenfall Eldistribution AB, Uppsala stads industriverk, Skanova AB, Uppsala elnät AB. Byggnad radiokommunikation; Telenor Sverige AB Arrenden för jordbruk finns.
Natura 2000	Bäcklösa (SE0210291)
Lägesbeskrivning	Reservatet är beläget mellan Uppsala tätort och Sunnersta. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga 2 till beslutet.
Gräns	Reservatet är markerat med skraffering på bifogad beslutskarta, bilaga 1 till beslutet.
Naturgeografisk region	Sveadals sprickdalsterräng med lerslättsdalar och sjöbäcken (24).
Bedömningar	Naturvårdsprogram för C län 1987: Fyra objekt eller del av objekt – klass 2 och 3. Kommunens naturvårdsinventering 1988–96: Klass II och III. Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1998: 3 nyckelbiotoper (3,5 ha) och 1 naturvärdesobjekt (0,8 ha).
Areal - naturresevat	160 hektar
Areal – Natura 2000	32 hektar
Markslag och naturtyp	Äldre barr- och blandskog, (över 100 år) – 85 ha

(ungefärliga arealer)	Medelåldrig barr- och blandskog (40–100 år) – 55 ha Medelåldrig lövskog (40–100 år) – 7 ha Sumpskog/kärr – 0,5 ha Öppen betesmark/trädbärande hage – 17 ha Igenväxningsmark, före detta hävdad mark – 8 ha Åkermark och vall samt övrig gräsmark – 8 ha Övrig mark (tomtmark, P-plats, väg m.m.) – 1 ha
-----------------------	---

Friluftsvärden

Gula stigen med dess omkringliggande natur ligger i direkt anslutning till Uppsalas bebyggda områden och är därför nära och lättillgängliga för en bred allmänhet. Det finns en stor mångfald av användare med olika bakgrund och intressen. Längs Gula stigen är upplevelsevärdena höga och besökare kan uppleva allt från mäktiga tallskogar i åsmiljöer och gamla granskogar till rika lövskogar och småskalig jordbruksmark med betade hagar. Öppna marker varvas med småkuperad skog vilket skapar förutsättningar för att bedriva en mängd olika typer av friluftsliv. Iordningsställda rastplatser längs med Gula stigen finns bland annat på Kronåsen, vid Hammarby norr om Malma gård, vid Gottsunda och i Vårdsätraskogen.

Det är lätt att ta sig till Gula stigen med cykel eller buss samt via gångvägar från närliggande bostadsområden. Den första delen av Gula stigen över Kronåsen är starkt kuperad och här består stigen av en opreparerad naturstig. Från Polacksbacken fram till rastplatsen strax norr om Malma Gård samt fram till parkeringsplatsen vid Hammarby kyrkogård är stigen tillgänglighetsanpassad när det gäller underlag och lutningar. Från Malma och söderut har anpassningar gjorts av stigen för att underlätta framkomligheten.

Naturen runt Gula stigen angränsar till andra naturreservat och annan tätortsnära natur vilket bidrar till möjligheterna att som allmänhet röra sig genom sammanhängande grönstråk. Många besökare använder Gula stigen som en del av sin vardagsmotion eller för utflykter.

Sedan 2018 är Gula stigen en del av Upplandsleden, den första delen av etapp 1:0 som sträcker sig från Studenternas idrottsplats till Sunnerstaåsens friluftsområde. En mountainbike (MTB)-led har anlagts parallellt med Gula stigen, som fått namnet kallad Uppsala Södra terrängcykelled. På flera platser i anslutning till Gula stigen finns skidspår, exempelvis vid Gottsundagipen.

Naturvärden och naturtyper

Uppsala kommun har den största populationen av cinnoberbagge i landet och har därför ett särskilt ansvar för arten. I skogsmiljöerna längs Gula stigen har det rapporterats in flera fynd av cinnoberbagge och stråket bedöms vara en särskilt viktig spridningskorridor för arten. För att kunna bevara cinnoberbaggen i naturreservatet är det bland annat viktigt att skogsbestånd sköts så att det kontinuerligt finns rik tillgång på substrat för cinnoberbagge. Arten går framförallt på nydöd asp, men arten påträffas även på andra trädslag, som exempelvis sälg.

Naturreservatets biologiska värden är främst knutna till gamla träd och död ved. I den naturskogsartade barrskogen häckar spillkråka och skogsduva. Exempel på fler

naturvårdsintressanta arter är grön sköldmossa *Buxbaumia viridis*, liten hornflikmossa *Lophozia ascendens*, tallharticka *Pellaporus triqueter* och citronporing *Antrodiella citrinella*. I granbestånden av lågörttyp växer violgubbe *Gomphus clavatus*, koppartaggsvamp *Hydnellum lundellii* och myskmadra *Galium odoratum*.

I skogsbryn mellan sluten skog och öppen mark finns en stor artrikedom. Värdefulla strukturer i brynen är gamla träd, solexponerad ved, buskage och bärande träd. Flera skyddsvärda arter i naturreservatet är knutna till döende och döda träd, främst gran, tall, asp och alm. För att kunna överleva på lång sikt behöver dessa arter en rik och successiv tillgång på död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Lövskogsmiljöerna i sträckningen är viktiga arter för arter som mindre hackspett *Dryobates minor*, almsnabbvinge *Satyrrium w-album* och grön aspvadbock *Saperda perforata*, prakttagg *Steccherinum robustius* med flera.

På Kronåsens åsmiljöer visar arter som backsippa *Pulsatilla vulgaris* och backtimjan *Thymus serpyllum* på en annan historisk skötsel som betesmark mer mer öppen mark.

Områdets naturvärden hotas i dagsläget av vissa invasiva och främmande arter som riskerar att sprida sig, däribland silvergran, häggmispel och tysklönn.

Kulturhistoriska värden

Den norra delen av sträckningen ligger inom riksintresset Uppsala stad, som är riksintresse för kulturmiljövården. Vården enligt riksintresset är uppdelade på fyra huvudsakliga teman bestående av centralmakten, domkyrkostaden, lärdomsstaden och stadens struktur. Stadens siluett från infarterna och vägar som passerar staden med domkyrkan, slottet och Carolina Rediviva är viktiga landmärken.

En del av Kronåsen berörs av byggnadsminnet Uppsala hälsobrunn och Eklundshof. De byggnader som hör till byggnadsminnet ligger utanför föreslaget naturreservat. Källan, som ligger vid Polacksbacken, var under 1700-talet ett populärt utflyktsmål för källdrickning under sommartid. Brunnsdrinkning vid Uppsala hälsobrunn förekom fram till slutet av 1800-talet, men upphörde sedan. Ett brunnshus är numera museum som visar verksamheten i området.

Kronparken har historiskt varit en kunglig jaktpark och bestått av ett mer sammanhängande barrskogsområde. Gustav III fredade Kronparken mot avverkning redan på 1700-talet. Anläggandet av Kungsängsleden på 1980-talet bidrog till att splittra tallskogen i fyra kvadranter. Norra delen av skogen ingår i naturreservatet Kronparken som bildades 2018. Gula stigens naturreservat innebär att ytterligare en del av den historiska jaktparken blir skyddad enligt modern lagstiftning.

Forn- och kulturlämningar förekommer på flera platser längs Gula stigen. Ett större antal lämningar finns i området Rosenlund, i det historiska Kronparken, där det förekommer bland annat ett antal skärvtenshögar. Även i området kring Bäcklösa Natura 2000-område finns ett större antal fornlämningar och kulturhistoriska lämningar, bland annat gravhögar och stensättningar.

Naturgeografiska värden

Uppsala ligger på Uppsalaåsen invid Fyrisån. Uppsalaåsen är en del av den långa rullstensås som går genom hela Uppland och under hela Uppsala stad. Åsen och Fyrisån är båda viktiga vattenförekomster som varit avgörande för Uppsalas

utveckling. Vattnet från vattenförekomen Uppsalaåsen-Vattholmaåsen används för att försörja Uppsala tätort, Gunsta, Länna, Lövestalöt, Bälunge, Björklunge, Läby och Skuttunge.

Ärendets beredning

I kommunens översiktsplan från 2016, med aktualitetsförklaring 2020, finns Gula stigen utpekad som ett gröNSTråk. Vissa skogsytor längs stigen finns angivna som grönområden.

I fördjupad översiktsplan för Södra Staden från 2018 är delar av Gula stigen utpekad som grönområde, men i området kring Malma finns två alternativ till stigens dragning. Vissa delar av stigen, i området kring Malma, ligger inom område utpekad som utvecklingsområde.

I planprogram för Gottsunda från 2019, är området längs Gula stigen utpekad som gröNstruktur i planprogrammet.

Kommunstyrelsen beslutade den 16 juni 2021 att initiera reservatsbildning för Gula stigen. Bakgrunden till beslutet var kommunens övergripande styrdokument för 2021, Mål och budget, som angav att fler naturreservat ska bildas och kompensatoriska naturvårdsåtgärder utföras vid markexploatering. Ökade ansträngningar ska göras för att skydda värdefull natur, skydda vårt grund- och dricksvatten, säkerställa ekosystem och gynnsam bevarandestatus för hotade arter samt för att bevara, utveckla och stärka ekologiska samband i landskapet. Livsmiljöer för olika arter ska utvecklas och nyskapas i syfte att stärka den biologiska mångfalden i stadsmiljö och på landsbygd. Fler tätortsnära natur- och friluftsområden ska skyddas som naturreservat.

Kommunstyrelsen beslutade i samband med initieringen att överlämna ärendet till Plan och byggnadsnämnden.

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen. Skötselplanen har tagits fram av Upplandsstiftelsen på uppdrag av Uppsala kommun. Stadsbyggnadsförvaltningen har i beredning av gränser för naturreservatet tagit hänsyn till detaljplaner, bebyggelse och planerade projekt.

Plan- och byggnadsnämnden beslutade om samråd av förslaget till naturreservat den 27 januari 2022. Förslag till beslut och skötselplan för naturreservatet Gula stigen har varit ute på samråd under en månad, perioden februari-mars 2022, detta i enlighet med enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Samråd har hållits med berörda myndigheter, sakägare, ideella föreningar med flera samt att ärendet varit på internremiss inom den kommunala förvaltningen. Samrådet har sammanställts i en särskild samrådsredogörelse, där med inkomna synpunkter och bemötande av synpunkter framgår. Förändringar efter samråd kan sammanfattas i vissa förtydliganden av undantag för exempelvis stadens vattenförsörjning och dagvattenhantering samt justering av vissa ordningsföreskrifter.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning och motivering

Bildandet av Gula stigens naturreservat innebär att ett viktigt natur- och friluftsområde i de tätbebyggda delarna av Uppsala stad får ett ändamålsenligt skydd. Vidare skyddas ett viktigt stråk för friluftslivet och för de ekologiska sambanden. Uppsala kommun

bedömer att bildande av ett naturreservat för delar av Gula stigen är förenligt med kommunens översiktsplan, då ytorna utgör grönområde i översiktsplan eller i fördjupad översiktsplan och planprogram.

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår att kommunfullmäktige i Uppsala kommun beslutar att inrätta Gula stigens naturreservat enligt upprättade handlingar.

Intresseprövning och överensstämmelse med miljömålen

Uppsala kommun finner i enlighet med 5 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. att beslut om att bilda naturreservat är väl förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser samt med den gällande kommunala översiktsplanen. Kommunen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Beslutet bidrar till att uppfylla de nationella miljömålen avseende Ett rikt växt- och djurliv, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar samt God bebyggd miljö.

Enskilda intressen som berörs är vägsamfälligheter, arrenden och servitut, vilka begränsas marginellt i reservatsbestämmelserna. Kommunen finner att det finns starka allmänna skäl för att inrätta Gula stigens naturreservat då det finns skäl för att bevara och utveckla områdets värden för friluftslivet, biologisk mångfald, värdefull odlingsmark, värdefulla naturmiljöer samt kulturhistoriska värden. Kommunen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara områdets frilufts- och naturvärden finns skäl att besluta om att bilda naturreservat, att förordna om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa upprättad skötselplan.

Hur man överklagar

Den som vill överklaga kommunfullmäktiges beslut ska göra det skriftligt genom besvär till länsstyrelsen. Överklagandehandlingen ska dock lämnas in till kommunledningskontoret som vidarebefordrar ärendet till länsstyrelsen, om den har kommit in i rätt tid. Överklagandet ska vara egenhändigt undertecknad av klaganden eller dennes ombud och ha kommit in inom tre veckor från kungörelse i ortstidning. Handlingarna skickas till: Kommunledningskontoret i Uppsala kommun, 753 75 Uppsala, alternativt via e-post till kommunledningskontoret@upsala.se.

Sakägare

Särskild lista

Sändlista

Länsstyrelsen i Uppsala län, uppsala@lansstyrelsen.se

Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se

Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se

Försvarmakten, exp-hkv@mil.se

Sveriges Geologiska undersökning, SGU, sgu@sgu.se

Miljöförvaltningen, Uppsala kommun, miljoforvaltningen@uppsala.se

Uppsala vatten, uppsalavatten@uppsalavatten.se

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, uppsala.krets@naturskyddsforeningen.se

Upplands botaniska förening, upplands.botaniska.forening@gmail.com

Upplands Ornitologiska Förening, info.uof@gmail.com

Friluftsrämjandet i Uppsala, uppsala@friluftsfremjandet.se

Entomologiska föreningen i Uppland, thomas.perssonvinnersten@gmail.com

Svenska Linnésällskapet, info@linnaeus.se

Föreningen Vårda Uppsala, info@vardauppsala.se

Hembygdsföreningen Wardsaetra och Gutasund, kerstin.forss@gmail.com

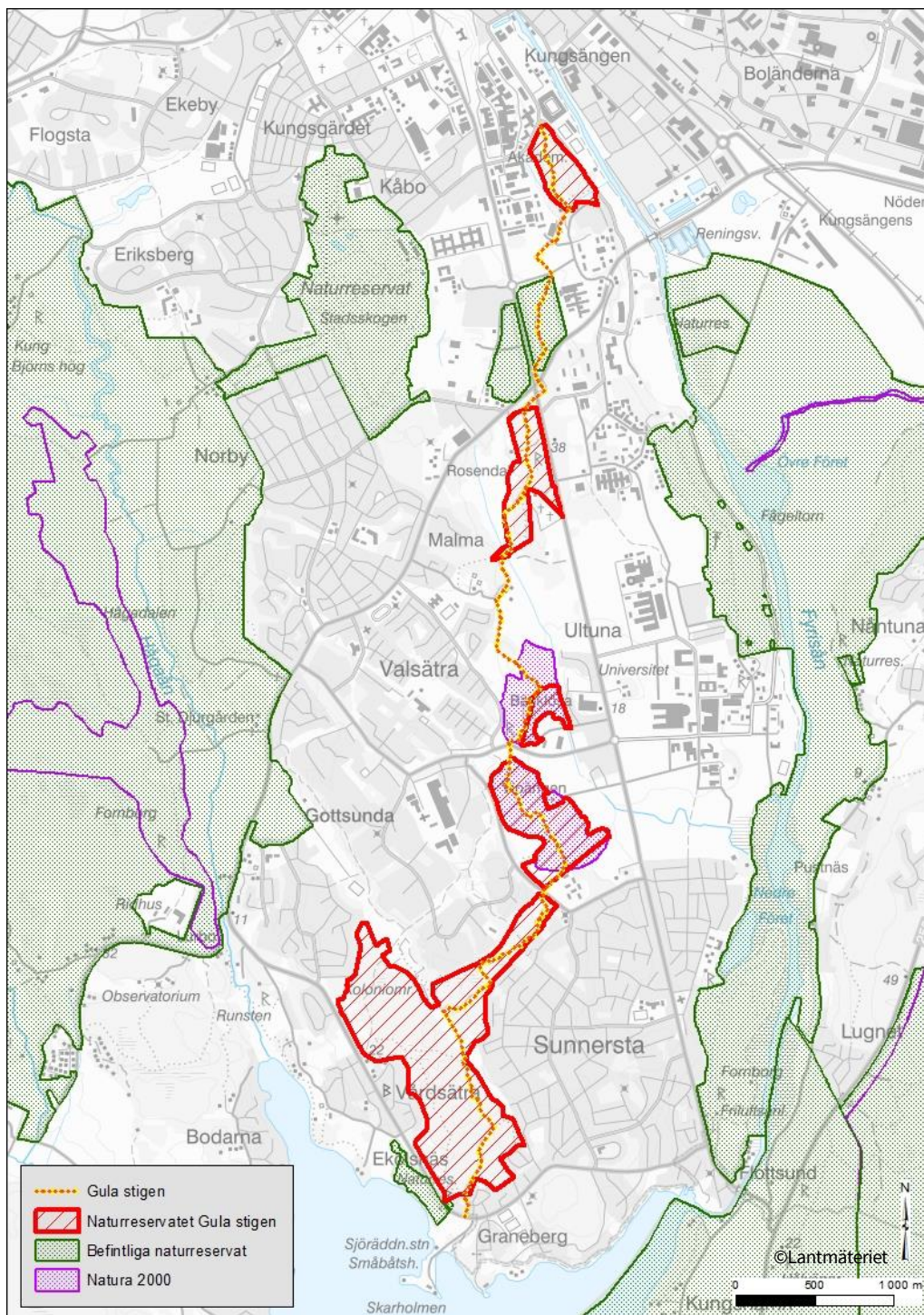
Stadsbyggnadsförvaltningen, Avdelning gata park natur

Bilagor

Bilaga 1	Beslutskarta
Bilaga 2	Översiktskarta
Bilaga 3	Föreskriftskarta D18, D19
Bilaga 4	Föreskriftskarta D20, D21
Bilaga 5	Skötselplan

Bilaga 1 Beslutskarta

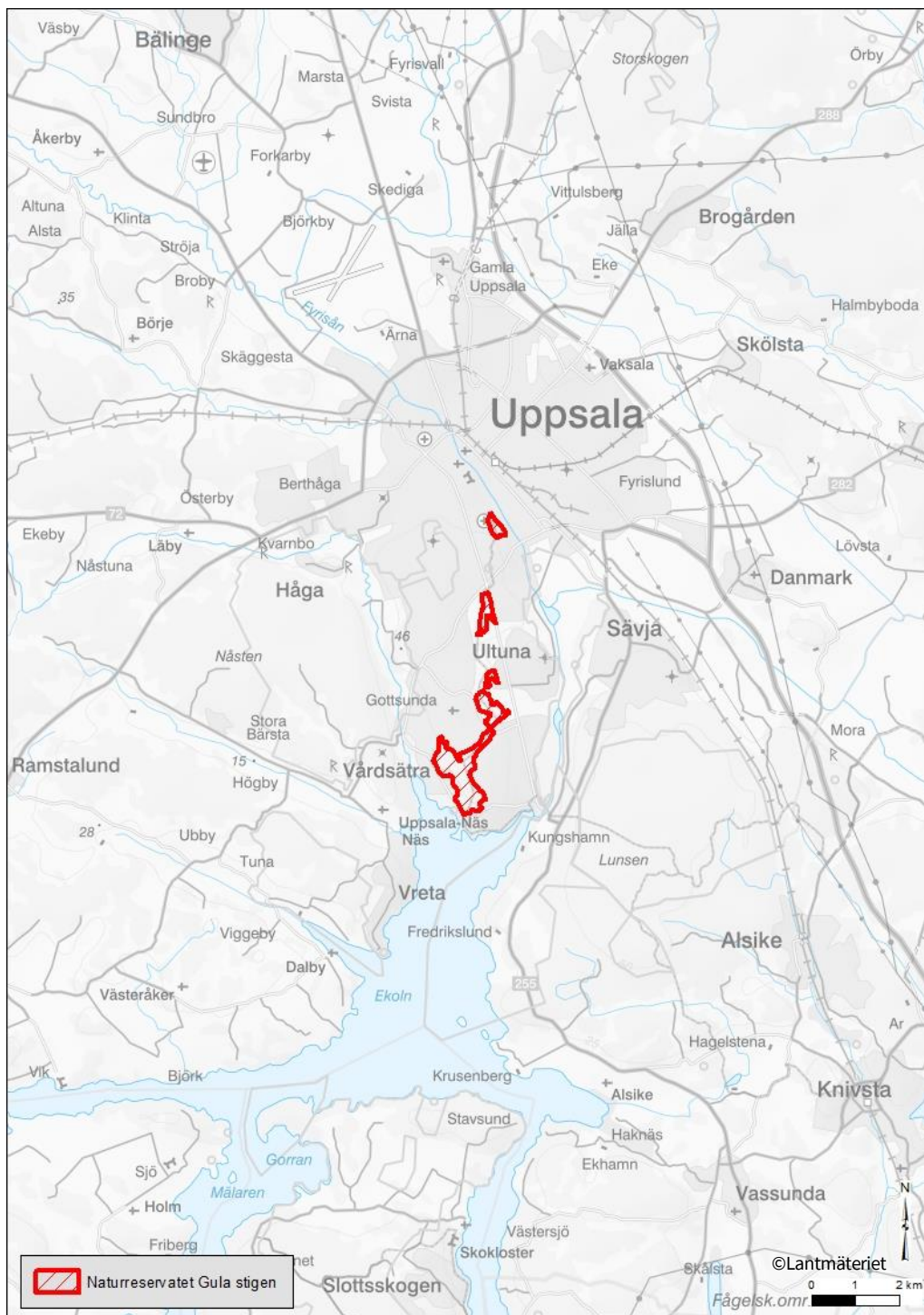
Tillhör samråd om förslag till beslut för Gula stigens naturreservat, dnr PBN 2021-003313



Figur 1 Gräns för naturreservatet i rött.

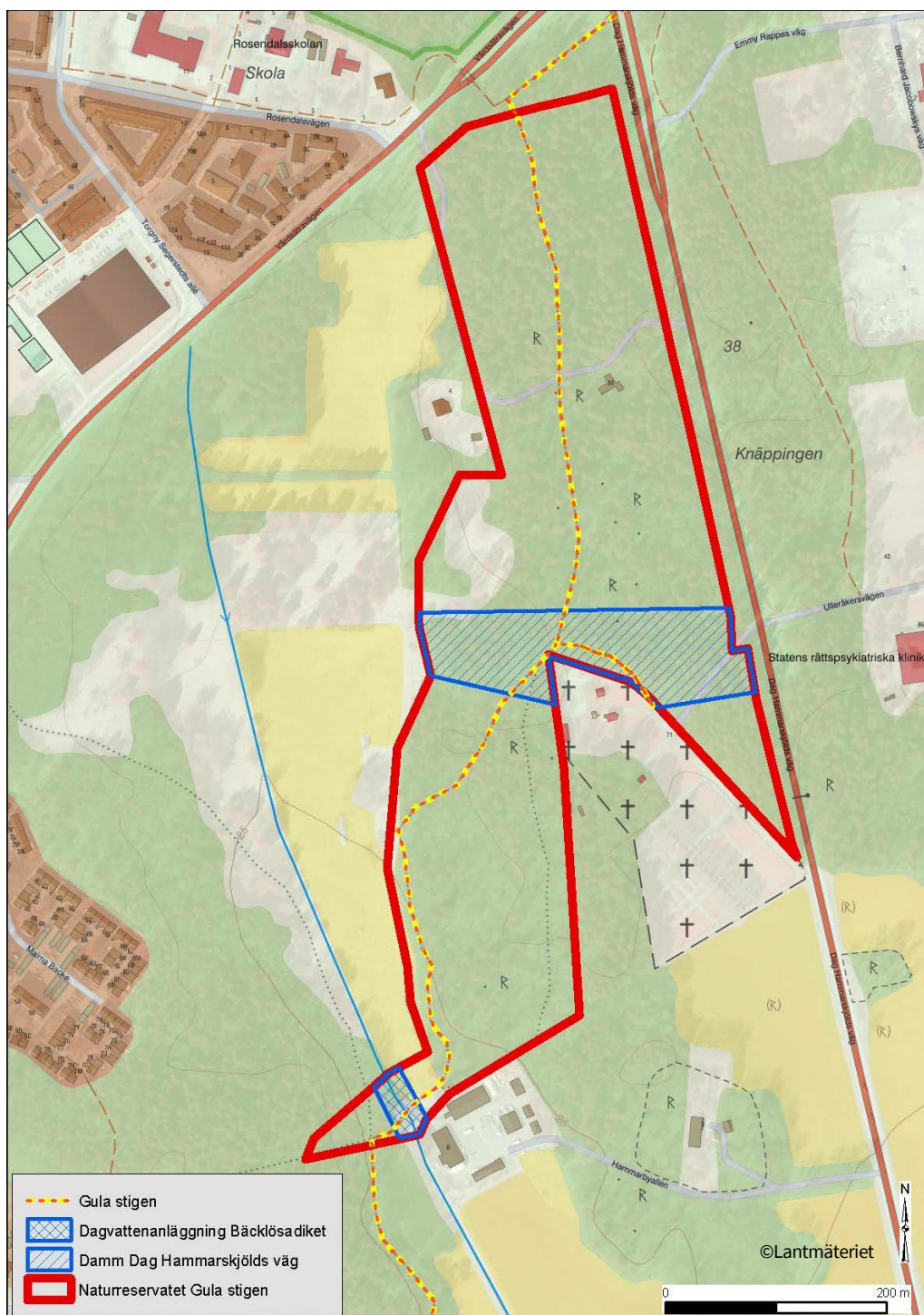
Bilaga 2 Översiktskarta

Tillhör samråd om förslag till beslut för Gula stigens naturreservat, dnr PBN 2021-003313



Figur 2 Översiktskarta

Bilaga 3 Föreskriftskarta D18, D19



Figur 3 Karta som kopplar till föreskrifterna D18 och D19.

Bilaga 4 Föreskriftskarta D20, D21



Figur 4 Karta som kopplar till föreskrifterna D20 och D21.

Bilaga 5 Skötselplan

Diarienummer:
KSN-2021-01238
PBN 2021-003313

Skötselplan för Gula stigens naturreservat



Innehåll

Skötselplanens syfte	3
Naturresevatets syfte	3
Beskrivningsdel	4
Administrativa data	4
Allmän beskrivning	5
Friluftsvärden och tillgänglighet	7
Slitage och störningskänslighet	8
Biologiska värden	9
Främmande, invasiva arter	9
Natura 2000 och åtgärdsprogram för miljöer och hotade arter	10
Plandel	11
Övergripande skötsel	11
Friluftsliv	11
Kulturlandskapet	12
Skogsmarken	12
Främmande, invasiva arter	14
Forn- och kulturlämningar	15
Hotade och sällsynta arter	15
Skötselområden	16
Sammanfattning av skötsel	37
Gränsmarkering och skyltning	38
Uppföljning	39
Tillsyn och förvaltning	39
Källförteckning	40
Publicerade skrifter	40
Digitala källor	40
Opublicerade skrifter	40
Bilagor	41
Bilaga 1 Skötselområde A, Kronåsen och Geijersdalen	42
Bilaga 2 Skötselområde B, Rosenlund – Hammarby	43
Bilaga 3 Skötselområde C, Bäcklösa – Ultuna hagar	44
Bilaga 4 Skötselområde D, skogsområde mellan Gottsunda och Sunnersta	45
Bilaga 5 Skötselområde E, Vårdsätra skog	46
Bilaga 6 Naturvårdsintressanta arter – Gula stigen	47

Skötselplanens syfte

Skötselplanen ger anvisningar om hur naturreservatet ska förvaltas för att tillgodose reservatets syfte. Skötselplanen utgör ett praktiskt program för förvaltning, planering och genomförande av skötselåtgärder samt för dokumentation och uppföljning av bevarandemål.

Skötselplanen är framtagen av Upplandsstiftelsen. Foton är tagna av Upplandsstiftelsen, såvida inget annat anges.

Naturreservatets syfte

Syftet med Gula stigens naturreservatet är

- att långsiktigt bevara och säkerställa tillgängligheten till ett tätortsnära sammanhängande grönstråk med höga natur- och rekreationsvärden. I samspel med övriga bevarandeintressen ska tillgängligheten utvecklas och allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser inom området bevaras.
- att skydda och utveckla skyddsvärda naturtyper och livsmiljöer för arter och säkra viktiga ekologiska spridningssamband samt att säkerställa och utveckla de ekosystemtjänster som naturreservatet bidrar med.

En precisering av syftet är att bevara varierande naturmiljöer utmed vandringsleden Gula stigen, såsom åsmiljöer, bäckravin, gamla barr- och lövskogar, träd- och buskbärande beteshagar samt öppna gräsmarker. Naturreservatets värden för friluftslivet ska upprätthållas och utvecklas så att besökare kan utöva olika typer av friluftaktiviteter och uppleva och få tillgång till olika naturmiljöer och biologisk mångfald. Naturreservatet ska utgöra ett värdefullt rekreations- och utflyktsområde. Naturreservatet bidrar till en robusthet mot klimatförändringar genom ekosystemtjänster som exempelvis värme- och vattenreglering och kolbindning.

Syftet ska uppnås genom att:

- förbjuda skogsbruk eller exploaterande verksamheter
- bevara ett sammanhängande tätortsnära grönstråk
- utveckla tillgängligheten och allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser inom området i samspel med övriga bevarandeintressen
- sträva efter en långsiktig samexistens mellan olika typer av friluftsliv och mellan friluftsliv och biologisk mångfald
- informera om betydelsefulla natur-, vatten- och kulturmiljövärden
- hävda jordbruksmark
- sköta naturmiljöer i syfte att förstärka livsmiljöer för hotade och skyddsvärda arter

Beskrivningsdel

Administrativa data

Tabell 1 Administrativa data

Uppgift	Information
Naturresevatets namn	Gula stigen
Kommun	Uppsala
Församling	Uppsala domkyrkoförsamling och Gottsunda
NVR ID	2057244
Fastigheter	Kronåsen 1:14 och 1:17, Valsätra 1:12 och 1:15, Ultuna 2:25, Ultuna 2:1, Gottsunda 11:20, Sunnersta 51:26, Vårdsätra 11:8
Markägare	Uppsala kommun, Sveriges Lantbruksuniversitet, Statens fastighetsverk
Förvaltare	Uppsala kommun
Fastighetsanknutna rättigheter	Servitut ledningar, tele, elnät; Uppsala vatten och Avfall AB, Vattenfall Eldistribution AB, Uppsala stads industriverk, Skanova AB, Uppsala elnät AB. Byggnad radiokommunikation; Telenor Sverige AB Arrenden för jordbruk finns.
Natura 2000	Bäcklösa (SE0210291)
Lägesbeskrivning	Reservatet är beläget mellan Uppsala tätort och Sunnersta. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga 2 till beslutet.
Gräns	Reservatet är markerat med skraffering på bifogad beslutskarta, bilaga 1 till beslutet.
Naturgeografisk region	Sveadals sprickdalsterräng med lerslättsdalar och sjöbäcken (24).
Bedömningar	Naturvårdsprogram för C län 1987: Fyra objekt eller del av objekt – klass 2 och 3. Kommunens naturvårdsinventering 1988–96: Klass II och III. Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1998: 3 nyckelbiotoper (3,5 ha) och 1 naturvärdesobjekt (0,8 ha).
Areal - naturresevat	160 hektar
Areal – Natura 2000	32 hektar
Markslag och naturtyp (ungefärliga arealer)	Äldre barr- och blandskog, (över 100 år) – 85 ha Medelåldrig barr- och blandskog (40–100 år) – 55 ha Medelåldrig lövskog (40–100 år) – 7 ha Sumpskog/kärr – 0,5 ha Öppen betesmark/trädbärande hage – 17 ha Igenväxningsmark, före detta hävdad mark – 8 ha

Uppgift	Information
	Åkermark och vall samt övrig gräsmark – 8 ha Övrig mark (tomtmark, P-plats, väg m.m.) – 1 ha

Allmän beskrivning

Vandringsleden Gula stigen är ett av Uppsalas mest populära och välkända vandringsstråk. Stigen skapades som en skid- och vandringsled redan på 1930-talet och följer i stort sett samma sträckning än idag. Leden markerades ursprungligen med gula markeringar, vilket gav den dess namn. Leden är cirka 8 kilometer lång och sträcker sig från Studenternas idrottsplats i centrala Uppsala till Skarholmen vid Ekolns strand. Gula stigen är unik på det sätt att den går genom nästan helt sammanhängande natur, mitt i Uppsalas bebyggelse.

Från Sjukhusvägen i Uppsala går vandringsleden Gula stigen upp på Kronåsen, en cirka 40 meter hög åskulle med fornstrandlinjer på östra sluttningen. I södra delen finns en åsgrav och en bäckravin i den så kallade Geijersdalen. I dalens början springer en källa fram, vilken tidigare användes som en hälsokälla (S:t Olofs källa). Ravinen har sannolikt bildats då inlandsisen drog sig tillbaka och smältvattnet från åsgropen bröt igenom åsen. På Linnés tid var åsen betad och så gott som trädlös och marken utgjordes av öppna torrängar. Senare planterades åsen med tall. Tallarna kamouflerar det mesta av åsens egna former, såsom strandlinjer och dödisgropar. Det öppna landskapets växter har ersatts av skuggtåligare arter. På åskullens krön står Sten Sture-monumentet, nu inbäddat i skog.

Från åsgropen går sedan vandringsleden Gula stigen upp till Polacksbacken, som är ett öppet fält med rik torrbacksvegetation. Området användes som militärt övningsområde från 1500-talet och fram till andra hälften av 1900-talet, då den militära aktiviteten upphörde. Den långa kontinuiteten av markstörning på Polacksbacken skapade en unik, stäppartad torräng som tyvärr har förändrats till det sämre efter att militären lämnade området. Partier med torrbacksflora och skyddsvärda sandmiljöer finns dock fortfarande kvar kring en minnessten och två dungar med gamla tallar. Gula stigens vandringsled går i sicksack över det gamla exercisfältet. Polacksbacken är inte del av naturreservatet.

Polacksbacken gränsar till en av Sveriges mäktigaste tallskogar; Kronparken (tidigare med folkliga namnet Kungsparken eller Kronparken Åsen). Kronparken är skyddad som ett eget naturreservat och ingår inte i Gula stigens naturreservat. Barrskogsområdet sträckte sig, åtminstone tidigare, på ömse sidor om Dag Hammarskjölds väg från Polacksbacken till Ultunafälten i söder. Enligt Häradskartan från 1861 kallades även nuvarande Ultunaåsen, vid Fyrisån, för Kronparken. Namnet Kronparken syftar på att skogen en gång i tiden var en så kallad kronopark, avsatt för kunglig jakt. Gustav III fredade skogen mot avverkning 1773 och skapade således Sveriges första statligt skyddade naturområde. Kronparken var tidigare ett mer sammanhängande barrskogsområde, men markområden har överlåtits och upplåtits, bland annat till Ulleråkers sjukhus, och i samband med nya vägbygget av Kungsängsleden på 1980-talet, splittrades gammelskogen i fyra kvadranter. De två norra kvadranterna blev Kronparkens naturreservat 2018. Här finns gamla, grova tallar som är upp till 370 år gamla och här växer även Sveriges största tall med en diameter på 142 cm i brösthöjd. Tallen är 29 meter hög och har en volym på cirka 21 m³.

Vandringsleden Gula stigen går genom Kronparken och fortsätter sedan söder om Vårdsätravägen genom Rosenlund och Hammarby. Området utgörs av den sydvästra av de fyra kvadranterna av det historiska Kronparken, men i denna skötselplan används det gamla namnet Rosenlund och Hammarby, efter Hammarby kyrkogård som ligger intill. Även här finns gamla, grova tallar. Många är cirka 200–300 år gamla och upp till 1 meter i diameter i brösthöjd. Slående är också att flera tallar är högresta, upp till 30–35 meter höga. Rosenlundsskogen, liksom andra delar av Kronparken, användes förr som militärt övningsområde. Spår av skyttegravar finns fortfarande kvar.



Figur 1 . Gamla vägen mot Stockholm, (nu Dag Hammarskjölds väg), genom Kronparken, i början av 1900-talet. Okänd fotograf.

Byn Malma har mycket gamla anor och kring Malma gård finns flera fornlämningar. På 1300-talet blev ärkebiskopen innehavare av mark i Malma, och i början av 1500-talet tillhörde fyra hemman Uppsala domkyrka. Marken drogs senare in som Gustav Vasas privata egendom, men donerades 1624 till Uppsala universitet. Enligt karta från 1690 fanns fyra gårdar och två torp i Malma by.

Gula stigen går i nord-sydlig riktning genom området, från Malma backe i norr, förbi Bäcklösa och Ultuna hagar, som är skyddade som Natura 2000-område, ned till Elfrida Andréas väg i söder. För ett halvt sekel sedan präglades området av landsbygd med åkermarker, öppna beteshagar och torrbackar samt betespräglade höjdområden med gles tallskog. I takt med att nya, angränsande stadsdelar växte fram förändrades även de intilliggande kulturmarkerna. Tidigare glesa, beteshävdade skogspartier har vuxit igen och består idag av slutna, äldre barr- och blandskogar och vissa före detta öppna marker har blivit unga lövsuccessioner. Öppna gräsmarker och torrbackar samt några mindre skogspartier hävdas dock fortfarande. För närvarande hävdas området med hästar, förutom den södra delen där betet har upphört under senare tid. Endast den södra delen av Natura 2000-området ingår i naturreservatet.

Den sydligaste delen av Gula stigen går genom Vårdsätra skog, som huvudsakligen är barrskogsbevuxen, men inslaget av olika lövträd är bitvis stort. I brynpartier finns hag- och lundartade löv- och blandskogar. Flera främmande barrträd planterades i

Vårdsätra skog på 1930-talet, varav silvergranen har spridit sig till en stor del av skogsområdet idag. Talrika stigar genomkorsar skogen.

Friluftsvärden och tillgänglighet

Gula stigen är ett mycket välanvänt rörelsestråk och något av ett signum för Uppsala. Nästan en mils vandringsled, som utgår från centrum och mestadels löper genom naturmark, får betraktas som tämligen unikt i en så pass stor stad som Uppsala. Även om delar av stigens sträckning, karaktär och användningsområde har förändrats sedan den anlades för nästan 100 år sedan är syftet fortfarande detsamma; att man ska kunna röra sig hela vägen från centrum ut till Ekoln i ett sammanhängande grönområde.

Parallellt med att vara ett grönstråk är Gula stigen ett bostadsnära lek- och rekreationsområde och tätortsnära natur för invånarna runt stigen. Gula stigen och dess omkringliggande naturområden används av både närboende och mer långväga besökare för en mängd olika syften; transport, olika typer av motion och rekreation så som promenader, cykling, löpning, skidåkning och orientering. Stråket nyttjas också mycket av närliggande skolor och förskolor för lek och undervisning. Området fyller även en mycket viktig funktion som en plats för umgänge, utemåltider, lek och kojbyggen, samt för naturupplevelser i form av exempelvis svampplockning och fågelskådning. Området nyttjas året om och många av de närboende besöker Gula stigen nästan varje dag.



Figur 2 Rastplats längs med Gula stigen strax norr om Malma gård, vid åkertegen som ibland kallas "Rosendalsgipen".

Upplevelsevärdena är höga; besökare kan längs med Gula stigens sträckning uppleva allt från mäktiga tallskogar i åsmiljöer och gamla granskogar till rika lövskogar och småskalig jordbruksmark med betade hagar. Öppna marker varvas med småkuperad skog vilket skapar förutsättningar för att bedriva en mängd olika typer av friluftsliv. Det finns ett fåtal iordningsställda rastplatser längs med Gula stigen, bland annat på Kronåsen, vid Hammarby norr om Malma gård (se foto i figur 2), vid Gottsunda och i Vårdsätra skog. Några av dessa är utrustade med eldstäder.

Det är lätt att ta sig till Gula stigen med cykel och buss samt via gångvägar från närliggande bostadsområden, i princip hela vägen från starten vid Studenternas till stigens slut vid Skarholmen. Området är inte lika lätt att nå med bil, då det på många platser längs stigen saknas parkeringsplatser. Den första delen av Gula stigen över Kronåsen är en opreparerad naturstig. Från Polacksbacken fram till rastplatsen strax norr om Malma Gård samt fram till parkeringsplatsen vid Hammarby kyrkogård är stigen tillgänglighetsanpassad när det gäller underlag och lutningar. Från Malma och söderut är stigen hårdgjord för lättare framkomlighet med cykel, barnvagn och rullator, men lutningarna kan vara svåra för rullstolar. Längs med hela den hårdgjorda sträckan är det många som cykelpendlar.

Genom att Gula stigen och dess närområden ligger mitt i bebyggelsen är markerna nära och lättillgängliga för en bred allmänhet. Stråket angränsar till olika bostadsområden, arbetsplatser, skolor och vårdinrättningar från centrum till utkanten av staden. Det gör att det finns en stor mångfald av användare med olika bakgrund och intressen. Till följd av ökad bostadsbebyggelse i omgivande områden har Gula stigens funktion som rekreationsområde blivit allt viktigare och dess betydelse kommer troligen öka i takt med ytterligare framtida bebyggelse. Naturen runt Gula stigen angränsar till annan tätortsnära natur och naturreservat, vilket skapar många olika möjligheter att röra sig i natur i staden. Området omgärdas också av cykelvägar och promenadstråk. Många besökare använder Gula stigen-stråket som en del av sin utflykt, till exempel som en promenadrunda eller cykeltur, andra rör sig knappt längs stigen utan söker sig till en särskild plats i området för att till exempel fika eller träna.

Sedan 2018 är Gula stigen en del av Upplandsleden, den första delen av etapp 1:0 som sträcker sig från Studenternas idrottsplats till Sunnerstaåsens friluftsområde. Under 2020 anlades en mountainbikeled (MTB) parallellt med Gula stigen, som fått namnet Uppsala Södra terrängcykelled. På flera platser längs med Gula stigen finns skidspår. På Gottsundagipen, som passerar av Gula stigen i höjd med norra Sunnersta, drar Uppsala kommun årligen upp skidspår vilket har blivit ett av de mest populära skidspåren i kommunen. I nära anslutning till Gula stigen i Malma förekommer det att skidspår dras upp på privat initiativ.

Slitage och störningskänslighet

Gula stigen och dess närområden är mycket välbesökta och det finns således ett högt besöksstryck och därmed ett slitage på naturen. Många besökare följer vandringsleden Gula stigen, som med den utformning den har idag tål en frekvent användning av både vandrare och cyklist, även vid dåligt väder. Detta gäller dock inte MTB-leden, som snabbt blir lerig vid regn.

Vissa områden, särskilt vid rastplatser, utsätts för ett hårt markslitage vilket leder till att föryngring av träd och buskar uteblir. Resultatet blir parkliknande miljöer, såsom på toppen av Kronåsen. Sådana öppna miljöer uppskattas dock av besökare och så länge nedskräpning och skadegörelse kan hållas under kontroll utgör denna typ av slitage inget större problem. Hela naturområdet är välanvänt och överallt finns det både mindre och större stigar som korsar området, vilket gör att få områden är fria från besökare. Det är dock viktigt att komma ihåg att nästan alla områden längs med Gula stigen tidigare brukats i olika omfattning och varit betydligt öppnare än vad de är idag. De många besökarna som vandrar, cyklar och leker i reservatet bidrar delvis till att motverka igenväxningen. I vissa sträckor förekommer det betesdjur som kan vara

känsliga mot störning, men eftersom hagarna är stängslade med elstängsel går besökare oftast inte in i hagarna.

Naturreseptatet Gula stigen är beläget i närheten av bebyggda områden och omges av vägar, bostäder, förskolor, skolor och andra av människan skapade strukturer, vilket gör att samtliga delar av reservatet redan idag är påverkade av buller, ljusföroreningar och andra typer av störningar. Uppsalas utveckling och de nya bostäder och etableringar som byggs och planeras, både intill och längre bort från Gula stigen, kommer ytterligare att öka användningen och därmed slitaget på reservatet. Det är därmed viktigt att vid iordningställande av nya mötesplatser och andra anläggningar som kommer att attrahera en större koncentration av besökare beakta vilka konsekvenser som dessa kommer att medföra på naturmiljön. Det kan exempelvis vara olämpligt att anlägga målpunkter där mark eller djurliv kan störas eller i områden där det är särskilt viktigt att död ved får ligga kvar.

Gula stigen omges av upplysta och asfalterade gångstråk vilket gör att den som söker upplysta, asfalterade miljöer har möjlighet att välja annan väg. Därför bör belysning undvikas i naturreseptatet, något som också bör gynna den biologiska mångfalden.

Biologiska värden

Arter med prioriterade bevarandevärden är understrukna.

Reservatets biologiska värden är främst knutna till gamla träd och död ved. I den naturskogsartade barrskogen häckar spillkråka och skogsduva. Här finns också mörksömmad barksvarthage *Corticeus suturalis*, avlåång flatbage *Grynocharis oblonga*, grön sköldmossa *Buxbaumia viridis*, liten hornflikmossa *Lophozia ascendens*, tallharticka *Pelloporus triqueter*, blackticka *Steccherinum collabens* och citronporing *Antrodiella citrinella*. I granbestånden av lågörttyp växer violgubbe *Gomphus clavatus*, koppartaggsvamp *Hydnellum lundellii* och myskmadra *Galium odoratum*. Backsippa *Pulsatilla vulgaris* och backtimjan *Thymus serpyllum* finns på Kronåsen som en rest från gamla betade åsmiljöer.

Skogsbestånd med rik förekomst av lövträd, speciellt asp, har mycket höga naturvärden. Cinnoberbaggen *Cucujus cinnaberinus*, som är en ansvarsart för länet, tillika Upplands landskapsinsekt, är påträffad på flera platser i reservatet, främst i slutna, skuggiga biotoper. Lövskogsmiljöerna är även viktiga för bland annat mindre hackspett *Dryobates minor*, almsnabbvinge *Satyrion w-album*, aspmögelbage *Enicmus lundbladi*, grön aspvedbock *Saperda perforata*, lunglav *Lobaria pulmonaria*, vit vedfingersvamp *Lentaria epichnoa* och prakttagg *Steccherinum robustius*.

Främmande, invasiva arter

Flera främmande arter har etablerat sig eller planterats i områden utmed vandringsleden Gula stigen. Några finns bara som enstaka plantor och är inte spridningsbenägna, medan andra har större utbredning och sprider sig fortlöpande. Sådana lättspridda arter kan på sikt ta över stora områden och tränga ut andra, naturliga växt- och djurarter.

I naturreservatet finns åtminstone tre snabbspridande, så kallat invasiva, arter; silvergran *Abies alba*, häggmispel *Amleanchier spicata* och tysklönn *Acer pseudoplatanus*. Silvergranen som är planterad i Vårdsätra skog, verkar under senare tid sprida sig till allt större områden och bildar ofta täta bestånd. Häggmispeln finns spridd i hela naturreservatet och verkar också breda ut sig allt mer. Tysklönnen finns framför allt på Kronåsens östsluttning, där den föryngrar sig snabbare än den vanliga svenska skogslönnen.

Natura 2000 och åtgärdsprogram för miljöer och hotade arter

I naturreservatet före kommer två arter som omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv; cinnoberbagge (1086) och grön sköldmossa (1386). Cinnoberbaggen ingår dessutom i ett så kallat Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP). Åtgärdsprogram finns även för arterna fager vaxskivling *Hygrocybe aurantiosplendens*, violgubbe och koppartaggsvamp, som är påträffade i naturreservatet. Dessutom förekommer gamla, mycket grova tallar vilka omfattas av Åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd.

Cinnoberbagge

Cinnoberbaggen är en sällsynt skalbagge som på den nationella rödlistan (2020) är klassad i kategorin EN ”starkt hotad”. Tidigare utbredning sträcket sig från Blekinge till Jämtland, men efter år 2000 är arten bara känd från Uppland, Västmanland och södra Gästrikland. Uppsala län hyser uppskattningsvis minst 80% av landets population och cinnoberbaggen är således en ansvarsart för länet. En stor andel av fynden är dessutom inom Uppsala stad.

Cinnoberbaggen lever i döda, stående eller liggande träd, främst asp med en diameter på cirka 15 cm och uppåt. Den kräver kontinuerligt tillgång på nyligen döda träd eftersom larvutvecklingen sker under bark som inte har blivit för torr eller börjat lossna. Mindre viktigt är var de döda träden finns. Cinnoberbaggen behöver således inte solexponerade träd, utan förekommer lika ofta i slutna, skuggiga miljöer.

Cinnoberbagge är en utpekad art i Natura 2000-området Bäcklösa och naturreservatet Gula stigen utgör ett viktigt spridningsstråk för arten.

Grön sköldmossa

Arten växer på multnade stammar och stubbar, i barr- och blandskogar. Vanligaste substratet är murken, mjuk ved av gran, men den kan även växa på tall och lövträd. De substrat som mossan föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd. Grön sköldmossa är en utpekad art i Natura 2000-området Bäcklösa.

Prioriterade naturvärden

Naturvärde	Beskrivning
Löv- och blandskog med asp	<i>Asprika bestånd i olika åldrar med rik förekomst av döende och döda träd. Särskilt viktigt är självgallrande bestånd där död aspved kontinuerligt skapas på ett naturligt sätt.</i>
Gammal, barrdominerad skog	<i>Talldominerade bestånd med gamla, grova träd och grandominerade bestånd på kalkrika jordar i slutna miljöer samt biotoper med rik förekomst av döende och döda träd.</i>
Arter	<i>Cinnoberbagge, liten hornflikmossa, tallharticka, violgubbe, koppartaggsvamp, fager vaxskivling.</i>

Plandel

Övergripande skötsel

Det övergripande målet är att bevara naturmiljöer inom naturreservatet Gula stigen och att värden för friluftslivet ska upprätthållas och utvecklas. Områdets skogliga naturvärden, som främst är knutna till gamla levande eller döda träd, ska bevaras och vid behov främjas genom skötselåtgärder. Öppna kulturmarker bör hävdas genom bete eller slåtter. Främmande, invasiva arter bekämpas.

Friluftsliv

För att bibehålla områdets attraktionskraft för friluftslivet bör skötseln inriktas på att bevara en variationsrik naturmiljö med möjligheter att uppleva såväl orörda skogspartier som öppna levande kulturmarker. Friluftslivet ska gynnas och prioriteras i hela reservatet och skötseln ska bidra till att bevara och utveckla möjligheter så att en mångfald av olika friluftaktiviteter kan samexistera. Besökare med olika bakgrund, ålder och rörelseförutsättningar ska på ett tryggt och inspirerande sätt kunna tillgodogöra sig områdets värden för såväl naturupplevelser och rekreation som transport, motion och lek. Här ska finnas utrymme både för enskildas naturupplevelse och organiserade aktiviteter. Områdets friluftsliv kanaliseras och organiseras på ett sådant sätt att risken för konflikter och olyckor minimeras.

Det finns ett behov av nya rastplatser och entréer till området. Även fler toaletter kan vara motiverat utifrån ett tillgänglighetsperspektiv. Lägen, utformning och omfattning av dessa bör utredas. De områden som saknar rastplatser idag bör prioriteras framför de där det redan finns. Entréerna ska vara tydliga och inbjudande. Det bör med hjälp av skyltning göras överskådligt för besökaren hur man kan röra sig längs hela vandringsleden Gula stigen, även om alla delar inte ingår i naturreservatet, samt hur naturreservatet ansluter till angränsande natur- och bostadsområden. Kommunikationen bör rikta sig till en bred målgrupp och illustrera olika upplevelsevärden. Den ska göra besökaren uppmärksam på områdets höga värden för biologisk mångfald, både för att sprida kunskap och för att bidra till en större acceptans för att naturreservatet har ett naturskogslikt utseende och inte är en

parkmiljö. Gula stigen var från början en skidled, och då det finns en stor efterfrågan på skidspår i Uppsala bör nya skidspår vara av hög prioritet för naturreservatet Gula stigen och dess närområden, även i sammanhängande stråk utanför reservatet.

Kulturlandskapet

Målet med skötseln i kulturlandskapet är att öppna gräsmarker, träd- och buskbärande betesmarker och småbiotoper bevaras och utvecklas. En del av markerna sköts genom bete, slåtter eller vallodling. För att gynna särskilt skyddsvärda arter, som till exempel cinnoberbaggen, kan det bli aktuellt att tillskapa död ved som lågor eller högstubbar. Det är också viktigt att gynna pollinatörer såsom bin, humlor och fjärilar i kulturlandskapet genom att anlägga blomsterytor/-ängar.

Skogsmarken

Skogen undantas från virkesproduktion och lämnas av naturvårdsskäl till att bli gammal. Mänsklig påverkan ska vara liten, med undantag för skötselåtgärder för säkerhet utmed stigar och leder samt punktinsatser som till exempel att gynna grova träd, skapa "fri sikt" och bekämpning av invasiva arter. Skogsbestånds skötsel ska bidra till att naturvärden bevaras och utvecklas samt att det rörliga friluftslivet gynnas.



Figur 3 En utglesad skog kan se attraktiv och fin ut i början, men förändras ofta snabbt, bara efter några år. Hög gräsvegetation och uppväxande lövsly kan göra terrängen mycket svår att gå i.



Figur 4 För att skapa en lättpromenerad skog som behåller sin karaktär bör man underreja/underkvista, men låta alla uppvuxna träd stå kvar. Då förblir markvegetationen låg och sikten blir fri mellan trädstammarna.

Då det finns höga naturvärden knutna till det äldre trädskiktet, bör gamla, värdefulla träd gynnas som annars trängs av yngre träd. Detta gäller särskilt gammal tall, men även ek, ask och lind. Konkurrerande träd ringbarkas eller fälls. De fällda träden lämnas vanligtvis kvar.

I skogsbryn mellan sluten skog och öppen mark finns en stor artrikedom. Värdefulla strukturer i brynen är gamla träd, solexponerad ved, buskage och bärande träd. Att sköta brynzoner i områden som saknar betesdjur kräver försiktighet och kontinuitet. Strävan ska vara att uppnå omväxlande täta och öppna partier. Brynen ska således inte gallras till enbart parklik karaktär som sedan snabbt riskerar att växa igen med mycket lövsly.



Figur 5 Frihuggning av träd kan ibland leda till oönskad påföljd. Om ljusinsläppet är stort och området saknar betesdjur kan igenväxningen bli värre än vad det var tidigare. Här en frihuggen ek som bara efter några år är kraftigt invuxen i slyvegetation.



Figur 6 I skuggiga miljöer gynnar man grova träd bäst genom att bara fälla eller ringbarka träd som påtagligt missgynnar det gamla trädet. Buskar och lägre träd lämnas tills vidare orörda, för att undvika onödigt slyuppslag



Figur 7 I skogsbryn som inte beteshävdas är det viktigt att spara stora hasselbuskar eftersom dessa skuggar ut oönskad slyvegetationen. I bakgrunden en vidkronig ek i öppet läge, kringgärdad av lövsly.

Flera skyddsvärda arter i reservatet är knutna till döende och döda träd, främst gran, tall, asp och alm. För att kunna överleva på lång sikt behöver dessa arter en rik och successiv tillgång på död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier.

Döda träd som utgör en säkerhetsrisk och vindfällan över stigar och leder måste naturligtvis åtgärdas, men ingreppen bör vara skonsamma och den döda veden lämnas så intakt som möjligt.



Figur 8 För att göra så liten skada som möjligt på naturvärden kan döda träd som måste åtgärdas av säkerhetsskäl högkapas. De kapade stamdelarna lämnas kvar intill växtplatsen.



Figur 9 Stigar och leder måste hållas öppna, men förutom genomgångar och eventuellt kapade grenar bör stamdelarna lämnas kvar så intakta som möjligt. Detta är särskilt angeläget när det gäller grova träd.

Främmande, invasiva arter

Främmande, ej naturliga arter samt invasiva arter som finns i reservatet är viktiga att bekämpa, innan de hinner sprida sig till större områden. För närvarande bör bekämpning inrikta sig på silvergran, häggmispel och tysklönn. Växtavfall från främmande eller invasiva arter bör packas och föras bort från naturreservatet och transporteras till förbränningsanläggning, alternativt hanteras på det sätt som bedöms lämpligt beroende på art.



Figur 10 Tre främmande, invasiva arter som bör bekämpas i reservatet: Silvergrän, häggmispel och tysklönn.

Forn- och kulturlämningar

Forn- och kulturlämningar ska bevaras och får lyftas fram genom skötselinsatser i form av röjningar, slåtter, informationsskyltar etc. Detta gäller i hela reservatet, i samtliga skötselområden. Skötsel av forn- och kulturlämningar ska ske i samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Hotade och sällsynta arter

Åtgärder till stöd för hotade och sällsynta arter får göras inom naturreservatet. Vid eventuella konflikter när det gäller skötseln ska arter med åtgärdsprogram, akut eller starkt hotade arter samt arter som omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv i första hand prioriteras.

För att kunna bevara cinnoberbaggen i naturreservatet Gula stigen är det viktigt att asprika bestånd sköts så att det kontinuerligt finns rik tillgång på nydöda aspar.



Figur 11 (vänster) Cinnoberbaggen är beroende av kontinuerlig tillgång på nyligen döda träd, helst asp. Trädstorlek och exponering spelar mindre roll.

Figur 12 (höger) Täta, orörda aspbestånd är gynnsamt för cinnoberbaggen eftersom här skapas döda träd fortlöpande, på naturlig väg, genom självgallring. Foto från Bäcklösa, augusti 2021.



Figur 13 Uthuggning/gallring är mindre lämpligt för cinnoberbagge eftersom många av de sparade asparna får bättre vitalitet. Så länge träden förblir friska är de mindre intressanta för cinnoberbagge. Foto från Vipången, augusti 2021.

Skötselområden

Skötselområde A: Kronåsen och Geijersdalen, 11,4 hektar

Beskrivning: Kronåsen höjer sig cirka 20–30 meter ovanför omgivande marker. På höjddpartiet är åsen bevuxen med en gles, talldominerad skog, medan åsslutningarna är mer blandade med gamla tallar och lövträd. Tallskogen på den övre delen av åsen gallrades på 1990-talet och har sedan dess hållits öppen och gles. I sluttningarna är skogen däremot sluten med inslag av lönn, ask, ek, alm, björk, oxel, rönn och hägg.

Tvårs genom södra delen av Kronåsen går en liten bäckravin, Geijersdalen, som tidigare använts som en hålväg, och idag är en gång- och cykelväg. Geijersdalen är lövträdsbevuxen med bland annat lönn, ask, alm och hägg samt enstaka grova tallar. I bäckravinen genomförs åtgärder som syftar till att täta diket och därmed skydda åsen och dricksvattnet för Uppsala. Detta eftersom det leds dagvatten till bäcken från områden i öster. Ytterligare dagvattenåtgärder planeras längsmed Fyrisån. Bäckens sträckning blir densamma genom Geijersdalen.

Intill ravinen finns en liten, människoskapad grop som tidigare använts som skjutbana.

Så gott som alla större almar på Kronåsen har dött av almsjukan, men föryngringen av ung alm är rik på flera ställen. Föryngringen är dessvärre också rik av några främmande, invasiva arter, främst tysklönn och häggmispel.



Figur 14 I den glesa, parklika tallskogen på Kronåsen finns rastbord och eldstad. Vandringsleden Gula stigen och Sten Sture-monumentet skymtar i bakgrunden.

Vandringsleden Gula stigen och Linnéstigen "Ultunavandringen" går diagonalt över Kronåsen, från Sjukhusvägen i norr till Sten Sture-monumentet på åsryggen. Sedan fortsätter Gula stigen på västra sidan, ned till Brunnspaviljongen, som på 1800-talet var en plats för Uppsalabornas sommarutflykter, där den möter upp den andra grenen av Gula stigen som startar nedanför Geijersdalen. Linnéstigen svänger av ner genom Geijersdalen och vidare söderut mot Ulleråker och Ultuna. Längs hela Kronåsen är Gula stigen och Linnéstigen en bred naturstig. Utöver dessa stigar finns det ett antal mindre stigar på Kronåsen, som både går på skrå längs med åsen och vinkelrätt mot höjdkurvorna. Stigarna används för promenader, cykling och löpning. Kronåsen är också ett viktigt område för lek och utomhuspedagogik för närområdets skolor och förskolor, vilket bland annat kojbyggen vittnar om. En aktivitetsstation om spår efter vilda djur finns längs Linnéstigen strax söder om rastplatsen på åsen.

Rastbord och eldplatser i kommunens regi finns uppe på åsen, men även nere vid den gamla skjutbanan.

Naturvärdena på Kronåsen är höga och framför allt knutna till åsmiljöer, gamla tallar och döda almar. Flera skyddsvärda arter är påträffade i dessa habitat och substrat. Några exempel är backsippa, backtimjan, bibagge, cinnoberbagge, tallticka och vintertagging.

Bevarandemål:

- Gammal barr- och blandskog med hög andel grova, levande träd samt döende och döda träd.
- Träd och buskar är inhemska och självförygrade.
- På övre delen av rullstensåsen är skogen gles och halvöppen, medan sluttningarna och bäckravinen är mer av naturskogskaraktär med självgallring och död ved i olika successionsstadier.
- Främmande, invasiva arter saknas, speciellt tysklönn och häggmispel.

- Det finns möjligheter till både lek, vandring, löpning och cykling i vacker åsmiljö. Det finns möjlighet att grilla och äta ute i välsköta och för ändamålet väl utformade grillplatser.

Skötselåtgärder:

- I området tillåts träden att bli gamla och döende och de ska även finnas kvar som döda stående eller liggande träd.
- Om träden utgör en säkerhetsrisk högkar man eller fäller träden och låter stammar och grenar ligga kvar på eller intill växtplatsen. Fällda stamdelar bör vara så intakta som möjligt och inte kapade i mindre bitar.
- Den glesa tallskogen på åsens övre del hålls öppen genom återkommande röjning av unga träd och buskar. Självföryngrad tall sparas dock för att kunna ersätta de gamla träden när de dör. Vissa motsvarande punktinsatser kan behövas även kring äldre ekar.
- Åsmiljöer med torrbacksvegetation, främst växtplatser för backsippa och backtimjan, hålls öppna och solexponerade genom återkommande röjning av buskar och sly samt fällning av enstaka skuggande träd,.
- Återkommande bekämpning av främmande, invasiva arter, bland annat tysklönn och häggmispel. Särskilt viktigt är det att fälla de äldre träden av tysklönn, som finns i den östra sluttningen, eftersom dessa är en påtaglig spridningskälla. Växtavfall från främmande eller invasiva arter bör packas och föras bort från naturreservatet.
- Vid behov kanaliseras friluftslivet så att miljön upplevs som trygg för alla brukare och utövare.
- Det skapas tydliga entréer med skyltar på båda sidor om åsen som inbjuder till friluftsliv och lärande. Nya grill- och rastplatser kan anläggas, de kan rustas upp och utformas efter det besöksstryck och behov som råder.



Figur 15 På Kronåsen ska partier med skyddsvärd flora hållas öppna genom återkommande röjning av buskar och sly samt fällning av enstaka skuggande träd. I området på bilden växer backsippor och backtimjan, båda sidor om vandringsleden Gula stigen. Den infogade bilden visar backsippa.



Figur 16 Den gallrade tallskogen på Kronåsen måste kontinuerligt röjas på lövsly och buskar för att hålla området öppet. Föryngring av tall släpps däremot upp, ämnade som ersättare till de gamla tallarna i framtiden.

Skötselområde B: Rosenlund – Hammarby, 17,5 hektar

Beskrivning: Karaktären på skogen vid Rosenlund – Hammarby liknar Kronparkens, med gamla, grova tallar och inslag av gran och diverse lövträd. Under senare decennier har skogen i huvudsak stått orörd och uppvisar idag naturskogsartade drag med gamla barrträd samt döende och döda träd.

Södra delen av området, väster om Hammarby kyrkogård, har blivit lövträdsdominerad efter en uthuggning av gran för några decennier sedan. Ek och hassel växer i lundartade partier och triviallövträd såsom asp, björk och sälg finns spritt i området, liksom gamla tallöverståndare. Området används idag främst som passage, via vandringsleden Gula stigen, MTB-leden eller genom de många andra stigarna som går genom området och få personer uppehåller sig längre stunder här. Undantaget är den rastplats med bord och bänkar som finns i södra delen, där Gula stigen passerar över en gammal åker.



Figur 17 Gula stigen går genom en av Sveriges mäktigaste tallskogar; Kronparkens naturreservat och skogsområdet vid Rosenlund (på bilden).



Figur 18 (vänster) Skogsområdet vid Rosenlund består av grov, högvuxen barrskog. De största tallarna är cirka 1 m i diameter och 30–35 meter höga.



Figur 19 (höger) Vissa delar uppvisar nästan urskogsartad karaktär, trots att det ligger precis intill Dag Hammarskjölds väg, i Uppsala stad.



Figur 20 I södra delen av skötselområdet växer ek och hassel bland grova tallar. Observera att träden och hasselbusken (t.h.) skuggar ut sly och gräsvegetation. De "krypande" tuvorna i förgrunden är piprör, som i gallrade skogar ofta blir 1–1,5 meter höga.

Bevarandemål:

- I norra delen – gammal barrskog med inslag av lövträd samt rik förekomst av döende och döda träd.
- I söder är bevarandemålet gammal, lövträdsdominerad skog med ek och hassel i lundartade partier samt asp, sälg och grov tall.
- Andelen stående träd, levande eller döda, som kan utgöra en säkerhetsrisk är så liten som möjligt. Träd och buskar är inhemska och självföryngrade och främmande arter saknas.
- Området är en plats där människor gärna uppehåller sig en längre stund och rastar, grillar, leker och njuter av skogen.
- Skötselområdet håller hög tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Den höga tillgängligheten återspeglas även i vägvisningar, information, vid rastplatser och vid särskilt anpassad parkering i närområdet.

Skötselåtgärder:

- En stor del av skogsområdet ligger intill bilvägar, gång-/cykelväg, kyrkogård och hus. Dessutom går vandringsleden Gula stigen och en terrängcykelled genom skogen. Därför är det viktigt att åtgärda "riskträd" som kan utgöra en fara för allmänheten och egendom. Sådana träd högkas eller fälls och kapade stammar lämnas kvar på eller intill växtplatsen, men bör vara så intakta som möjligt, det vill säga inte kapade i mindre bitar.
- Övriga delar av barr- och lövskogen lämnas att utvecklas på ett naturligt sätt genom åldrande, konkurrens, självvallring och självföryngring.
- Åtgärder i syfte att gynna särskilt värdefulla träd som exempelvis vidkroniga ekar och jättetallar. Åtgärder kan vara återkommande röjning av sly, fällning av enstaka skuggande träd och ringbarkning av gran. Om

inga åtgärder vidtas utsätts träd med särskilda värden för hård konkurrens och riskerar att dö i förtid.

- Bekämpning av främmande arter ska ske. Särskilt viktigt är det att bekämpa silvergran och fälla eller ringbarka de stora träden som ger upphov till en invasiv föryngring av ungar silvergranar.
- Genom Rosenlundsområdet är vandringsleden Gula stigen tillgängliggjord för personer med funktionsnedsättning. Åtgärder genomförs för att upprätthålla och utveckla tillgängligheten på Gula stigen och anslutande tillgänglighetsanpassad stig från Hammarby kyrkogård.
- För att öka områdets attraktionskraft kan ytterligare en eller flera rastplatser skapas, exempelvis längs den gamla åkern i områdets västbryn. Naturreservatet Gula stigen kan med fördel kopplas till och bli ett viktigt naturområde för den planerade bebyggelsen i södra Ulleråker.
- Ny damm, nya stigar och rastplatser kan tillkomma till följd av stadsbyggnadsutveckling i närområdet. Det är viktigt att beakta områdets naturvärden vid anläggning av dessa anläggningar.



Figur 21 I södra delen av skötselområdet avverkas vanlig (svensk) gran för några decennier sedan. Stora silvergranar sparades dock. En sådan gran syns i mitten av bilden, och dessa gamla träd kan ge upphov till kraftig föryngring av nya silvergranar.

Skötselområde C: Bäcklösa – Ultuna hagar, 31,9 hektar

Beskrivning: Vandringsleden Gula stigen går i nord-sydlig riktning genom området, från Malma backe i norr till Elfrida Andréas väg i söder. En stor del av skogsområdena samt vissa betesmarker och före detta åkrar ingår i Natura 2000-området ”Bäcklösa SE0210291”. Naturreservatet Gula stigen omfattar en mindre del av norra delen av Natura 2000-området och nästan hela södra delen.

Skötselområdet är mosaikartat med omväxlande slutna skogsmiljöer (delområde **C1**) och öppna gräsmarker (**C2**).

C1 De slutna skogsområdena var beteshävdade förr i tiden, men har vuxit igen under flera decennier och består idag av äldre barr- och

blandskogar samt unga lövsuccesioner. Naturvärdena i skogsmarken är höga och knutna till naturskogsbestånd med gamla träd och död ved. Flera rödlistade arter är påträffade här, bland annat mindre hackspett, cinnoberbagge, vit vedfingersvamp, rynkskinn *Phlebia centrifuga*, grön sköldmossa och rosenticka *Rhodofomes roseus*. Större delen av skogsmarken inom skötselområdet är utpekad som naturtypen Taiga enligt Art- och habitatdirektivet.



Figur 22 Skogsmarken i skötselområde C1 är naturskogsartad och hyser många rödlistade arter knutna till gamla träd och död ved. Att gå längs med Gula stigen i detta område ger en påtaglig skogskänsla.

C2 Skötselområdet utgörs till största del av gammal åkermark men det finns mindre partier med betad lövskog och några hällar med torrbackskaraktär. Artrikedomen i betesmarken är generellt ganska låg och naturvärdena begränsade men på hällarna växer det torrbacksarter som gul fetknopp *Sedum acre*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, backsmultron *Fragaria viridis* och backnejlika *Dianthus deltoides*. I aspbrynen finns cinnoberbagge. Delar av de öppna/halvöppna gräsmarkerna samt mindre skogspartier hävdas idag med hästar, men hävden har upphört i vissa delar under senare tid. De trädklädda delarna av skötselområdet är utpekade som naturtypen Trädklädd betesmark enligt Art- och habitatdirektivet.



Figur 23 De öppna till halvöppna gräsmarkerna i södra delen (skötselområde C2) betas för nuvarande med hästar. De öppna delarna består av gammal åkermark med relativt låga naturvärden. Högre värden finns knutna till brynsmiljöerna med asp samt de få öppna hållarna.

Det omväxlande landskapet där stigen dels går genom betade hagar, dels genom äldre skogsområden med gamla träd, bidrar till ett starkt upplevelsevärde, ett "Uppland i miniatyr". MTB-leden går i norra delen väster om vandringsleden Gula stigen, medan den delar sträckning med Gula stigen genom hagarna. Förutom ett fåtal utplacerade bänkar finns inga iordningställda rastplatser.

Bevarandemål:

C1 Naturskogartad barr- och blandskog med påtagligt inslag av döende och döda träd, samt lövträdsdominerade, självgallrande skogsbestånd.

- Skogens struktur utgör en variation mellan täta och glest beskogade delar med rik förekomst av främst tall, gran och asp samt ek i vissa partier.
- Död ved, särskilt gran och asp, finns i olika nedbrytningsstadier.
- Typiska arter för "taiga" samt prioriterade arter förekommer i livskraftiga populationer, till exempel ullticka, gränsticka, rynkskinn, tallticka, grön sköldmossa och cinnoberbagge.

C2 Bevarat kulturlandskap i form av betes- och/eller slåtterpräglade gräsmarker, hagmarker och trädbevuxna partier. Områdena karaktäriseras av öppna betade gräsmarker med inslag av välhävdade torrbackar med en artrik flora. Det finns gamla hagmarksträd, främst tall, men även lövträd och inhemska buskar.

- Vid brist på betesdjur kan målet med vissa trädbevuxna partier vara äldre löv-/blandskog.
- Grova och vidkroniga träd är inte trängda av andra träd.
- Föryngring av asp och död aspved finns.

C1 och C2 Främmande, invasiva arter saknas, däribland häggmispel.

Skötselområdet är ett fortsatt välbesökt naturområde som med sin omväxlande natur bidrar till naturupplevelser och ett aktivt friluftsliv. Nya rastplatser inbjuder till vila, umgänge och lek.

Skötselåtgärder:

- Område **C1** ska huvudsakligen utvecklas till naturskog. Lövdominerade partier, både yngre och äldre, lämnas för naturlig konkurrens, självgallring och åldrande. Vissa punktinsatser kan dock behövas, till exempel för att gynna gamla, grova träd, särskilt tall och ek som fått konkurrens av yngre uppväxande träd.
- De före detta betesmarkerna i södra delen av C1 bör om möjligt börja hävdas igen med bete och/eller slåtter. Om inte det är möjligt kan de tillåtas växa igen med lövträd för att på sikt bli äldre löv- och blandskogsbestånd med mycket asp.
- Område **C2** ska skötas genom bete, helst nöt- och/eller hästbete och genom slåtter på öppna gräsytor där beteshävd inte förekommer. Restaurering kan utföras i områden som växt igen under senare tid. Slåtter kan också bli aktuell i vissa partier om beteshävd är svag. Hävd genom slåtter ska ske sent på säsongen och höet ska bortföras från slåtterytorna. Om vissa ytor inte betas och övergår till lövskog bör ändå vidkroniga träd frihuggas och gran hållas undan. Viss röjning av lövsly för att öka ljusinsläpp kan också bli aktuellt.

Övriga åtgärder som kan vidtas inom **C2** är:

- Uthuggning eller ringbarkning av yngre och medelåldriga träd, främst björk och gran, men även återkommande röjning av sly och buskar i igenväxande partier. Föryngring av asp sparas dock till viss del och döda aspar lämnas kvar i området.
- Vid brist på betesdjur prioriteras hävd i den för Bäcklösa Natura 2000-område utpekade naturtypen "trädklädd betesmark". Vissa delar utanför denna naturtyp kan tillåtas växa igen med lövträd för att på sikt bli äldre löv- och blandskogsbestånd.

C1 och C2 Återkommande bekämpning av främmande, invasiva arter, framför allt häggmispel. Gynnande av aspföryngring och sparande av all död aspvädd, både naturliga träd och fällida.

Åtgärder som höjer friluftsvärden är:

- Nyskapande av en eller två nya rastplatser, eventuellt med möjlighet att grilla, skulle gynna friluftslivet. Bäcklösa och Ultuna hagar är ett exempel på ett område där det bedöms finnas behov av rastplatser och målpunkter för barn. Nya anläggningar i Natura 2000-området skulle kunna komma i konflikt med Natura 2000-bestämmelserna i 7 kap. 28 § miljöbalken. Vissa åtgärder bör ändå vara möjliga att genomföra, som exempelvis en äventyrsstig eller liknande. Det är i sådana fall viktigt att beakta områdets naturvärden så att dessa inte skadas. Planerade åtgärder och anläggningar i Natura 2000-området stäms lämpligen av med Länsstyrelsen, som är den prövningsmyndighet som hanterar Natura 2000-frågor.

- Hålla stigar och cykelleder fria från vindfällen och riskträd. Fällda träd och genomgångar av lågor ska dock lämnas kvar i området. Där det är möjligt och lämpligt, kan man göra högstubbar av riskträden.
- Mindre förändringar av Gula stigens sträckning över Elfrida Andrées väg för att öka säkerheten för passerande besökare.

Skötselområde D: Skogsområde mellan Gottsunda och Sunnersta, 20,3 hektar

Beskrivning: Mellan Gottsunda och Sunnersta sträcker sig vandringsleden Gula stigen 1,2 kilometer genom ett barrskogsområde (delområde D1). Skogen är gammal och naturskogsartad i den sydvästra delen, men medelåldrig och bitvis av igenväxningskaraktär vid en gammal torpgrund i nordost. Terrängen är delvis blockrik med en markvegetation av mossor och blåbärsris, men rikare partier förekommer också, liksom sumpskogar med klibbal, björk, gran och tall. Naturvärdena är höga och flera arter knutna till grov död barrved förekommer, exempelvis liten hornflikmossa, vedtrappmossa, ullticka och rynkskinn. Vanlig groda leker på vårarna i åtminstone två tidvis vattenfyllda kärr/sumpskogar. Cinnoberbaggen som kräver nyligen döda träd, framför allt asp, är påträffad i skötselområdet. Förekomsten av lämpliga aspar för cinnoberbaggen finns huvudsakligen i brynzonen mot Gottsundagipen, men även i mindre utsträckning vid Elfrida Andrées väg.

Intill torpgrunden i nordost finns en delvis igenväxt före detta ängsmark (delområde D2) som är glest bevuxet med björk, al, sälg och tall. I markskiktet växer bland annat kirskaål, älggräs och asksly. Området har potential att på sikt utveckla naturvärden om träden tillåts växa öppet.

Främmande arter har, än så länge, en begränsad utbredning i skötselområdet. Unga silvergranar finns dock i den västra delen, troligen spridda från den rika förekomsten i Vårdsätra skog.



Figur 24 I skötselområde D slingrar sig vandringsleden Gula stigen genom en gammal, naturskogsartad barrskog. Vissa MTB-cyklister väljer att cykla på Gula stigen i stället för på MTB-leden.



Figur 25 Intill vandringsleden Gula stigen finns en fuktig, före detta ängsmark (D2), som ska hållas halvöppen genom återkommande röjning av sly och buskar.

Förutom vandringsleden Gula stigen går MTB-leden och många andra mindre stigar i området. Skogen ligger mitt emellan tätbebyggda bostadsområden och används som passage i både öst-västlig och nord-sydlig riktning. Många kojbyggen och andra spår av skogslek vittnar om att många även uppehåller sig i området.

Bevarandemål:

D1 Gammal barr- och blandskog med trädslagsvariation och åldersspridning samt rik förekomst av döende och döda träd, främst asp och gran.

- Träd och buskar är inhemska och självföryngrade. Främmande arter saknas.
- Täta skogspartier utmed vandringsleden Gula stigen är underkvistade, och riskträd är fällda eller högkapade.
- Området är ett fortsatt välbesökt naturområde som med sin omväxlande natur bidrar till naturupplevelser och ett aktivt friluftsliv.
- **D2** Den gamla inägomarken är halvöppen och glest bevuxen med äldre lövträd och tall.

Skötselåtgärder:

- I område **D1** tillåts träden att bli gamla. Självvallring ska förekomma för att successivt, på ett naturligt sätt, skapa döende och döda träd.
- Om träden utgör en säkerhetsrisk fälls eller högkapas de. Fällda träd och kapade stammar lämnas kvar på eller intill växtplatsen och bör vara så intakta som möjligt och inte kapade i mindre bitar.
- I området förekommer vissa särskilt täta och mörka skogsavsnitt utmed stigen. I sådana avsnitt finns det av trygghets- och säkerhetsskäl behov av att skapa mer fri sikt mellan träden, exempelvis för att ge bättre sikt för cyklister. För att skapa bättre sikt föreslås att relevanta skogsavsnitt, i avsnitt på mellan 5-20 meter utmed stigen, underöjs och/eller underkvistas. Detta som alternativ till att glesa ut trädskiktet genom fällning av levande, uppvuxna träd, något som riskerar att orsaka

slyuppslag och att hög gräsvegetation gynnas, vilket skulle ge ett större kontinuerligt behov av underhåll. Blir röjningsavfallet stort fraktas det bort.

- Vissa punktinsatser behövs för att gynna värdefulla träd, som till exempel lind och grov tall, som annars konkurrerar med yngre uppväxande träd. Insatserna består då i röjning av unga träd och sly. Enstaka granar av lägre naturvärde kan behöva tas ned.
- Bekämpning av främmande arter ska ske. Särskilt viktigt är det att bekämpa små bestånd av invasiva arter, innan de hunnit sprida sig till större områden.
- Anläggande av en eller flera nya rastplatser, t ex i västvänt bryn mot Gottsundagipen.
- **D2** Kontinuerlig röjning av sly för att hålla den gamla inägomarken halvöppen.
- Möjlighet att anlägga rastplats.



Figur 26 (vänster) Skogsbestånden intill Gottsundagipen är gamla och rika på döda träd, bland annat döda aspar med cinnoberbagge.



Figur 27 (höger) Den medelåldriga lövskogen i den nordöstra delen av skötselområdet är rik på asp, men än så länge fattig på döda träd.

Skötselområde E: Vårdsätra skog, 79,4 hektar

Beskrivning: Vårdsätra skog (**E1**) tillhörde tidigare Vårdsätra gård och stora delar av skogsområdet användes som betesmark till gårdens djur. Tidigare fanns här också några torp där idag bara grunderna finns kvar.

Sedan betet upphörde har den tidigare glesa skogen successivt vuxit igen och består idag av olika skogstyper, från torra barrträdsbevuxna berg-hällar, till blandskogar, lövskogar och fuktiga sumpskogar. Den långa trädkontinuiteten och det varierade skogsbeståndet gör att det

finns flera rödlistade arter knutna till både död barrved och lövved, bland annat blackticka, rynkskinn, ullticka, prakttagging och kandelabersvamp. Violgubbe har också påträffats i området. Skogsbrynen intill öppen mark, både mot Vårdsätravägen och Gottsundagipen, är asprika och således mycket värdefulla för den hotade cinnoberbaggen.



Figur 28 Vårdsätra skog var tidigare mycket glesare eftersom den användes som betesmark. Delar av skogen har dock fortfarande ett glest trädskikt tack vare hasseln som vuxit upp efter att betet upphörde. Hasselbuskarna skuggar nämligen ut andra träd och ovanför buskskiktet är de gamla trädens kronor än idag fria och solexponerade, som till exempel denna gammeltall.

På 1930-talet planterade universitetets skogsförvaltare flera främmade barrträd i området, bland annat weymouthtall, cembratall, contortatall, fransk bergtall, tuja, lärk, pichtagran, berggran, balsamgran och silvergran. Den senare, silvergranen, har i Vårdsätra skog blivit ett stort problem eftersom den föryngrar sig lätt, konkurrerar med svenska trädslag och sprider sig snabbt i skogen. I framför allt de södra och mellersta delarna av området finns det ett stort uppslag av små silvergransplantor, vilket på sikt riskerar att konkurrera ut de inhemska arterna. Silvergranen har blivit en invasiv art i Vårdsätra skog, men har ännu inte hunnit sprida sig hela vägen norrut i skötselområdet.



Figur 29 Värdefulla aspbestånd för cinnoberbaggen finns främst i brynen mot öppen mark.

Norrtorpet (delområde **E2**) i Vårdsätra skogs nordvästra del brann ned 1991, men trädgården har restaurerats av Wardsaetra och Gutasunds hembygdsförening i ett försök att återskapa delar av den ursprungliga trädgården. Det finns därför en del trädgårdsväxter här, men ingen specifikt värdefull inhemsk flora.

Gottsundagipen (delområde **E3**) är ett mycket populärt stråk som används för promenader, spontanidrott och lek. Vintertid drar Uppsala kommun skidspår här. Kolonilotterna på Gottsundagipen har lett till att det sommartid förekommer viss biltrafik på Gipen. Gottsundagipen är en gammal åkermark med lågt naturvärde.

Intill Vårdsätravägen finns före detta åkerfält som idag är gräsmattor och åkervallar (delområde **E4**). Dessa områden har låga naturvärden.

Vårdsätra skog är ett välbesökt skogsområde. Förutom vandringsleden Gula stigen och Upplandsleden, som har samma sträckning genom skogen, finns även en mängd andra stigar och leder, bland annat den markerade Röda slingan och kommunens MTB-led. Området används mycket för motion och träning, bland annat promenader, orientering, cykling och löpning men även för svampplockning och andra naturupplevelser. I närheten av bostadsområdena finns många kojor och andra tecken på skogslek. I Vårdsätra skog finns det bänkar och bord vid Norrtorpet samt i de centrala delarna av skogen. Området inbjuder mer till rörelse och passage än till vila, umgänge och lek. Strax utanför reservatet i norr finns det några fler bänkar, men dessa ligger ej i anslutning till vandringsleden Gula stigen. Längs med Röda slingan finns det skyltar om områdets natur och historia där bland annat det stora flyttblocket och "gammeltallen" presenteras. Större skyltar med information om Vårdsätra skog och Gula stigen finns idag vid Vårdsätravägen, vid Häggstigen där Gula stigen slutar/börjar samt på två platser där Gula stigen passerar över Gottsundagipen.



Figur 30 I Vårdsätra skog finns andra stigar och leder förutom Gula stigen, till exempel Röda slingan och en mountainbikeled samt flera småstigar som löper kors och tvärs.

Bevarandemål:

- **E1** Gammal barr- och blandskog med trädslagsvariation och åldersspridning samt rik förekomst av döende och döda träd, särskilt asp.
- Träd och buskar är inhemska och självföryngrade. Främmande arter ska genom aktiva insatser på lång sikt, inom cirka 10 år, vara begränsade eller helst saknas.
- Täta partier utmed stigar och leder är underkvistade/underröjda, och riskträd är fällna eller högkapade.
- **E2** Trädgården och marken kring Norrtorpet är öppen/halvöppen och saknar igenväxningsvegetation.
- **E3 och E4** Gottsundagipen och jordbruksmarken vid Vårdsättravägen består av gräsmattor, vall eller odlingsmark samt spridda blomrika partier, det vill säga blomster- och slåtterytor som bland annat gynnar pollinerare.
- Vårdsätra skog och Gottsundagipen är fortsatt välbesökta områden som inbjuder till såväl motion och träning som till skogsupplevelse, vila, umgänge, lek och idrott.
- På Gottsundagipen finns friluftsanläggningar som är öppna för allmänheten.
- Besökare nyttjar både stigar och rastplatser i hela området och informationen kring dessa är tydlig och lättillgänglig.
- Informationstavlorna om naturmiljöerna är välunderhållna och aktuella.



Figur 31 För cirka 100 år sedan planterades flera främmande trädslag i Vårdsätra skog. Ett av dessa var silvergran som idag sprider sig mycket snabbt och invasivt i skötselområdet. Här på bilden ett av ursprungsträden och den täta föryngring som den förorsakat.



Figur 32 Här går Gula stigen genom en vanlig gran-/tallskog, men den nya föryngringen av unga barrträd består huvudsakligen av den främmande silvergranen. Den har under senare tid spridit sig allt snabbare och är för närvarande den mest invasiva arten i Vårdsätra.

Skötselåtgärder:

- **E1** På grund av att silvergranen snabbt sprider sig i skogen kommer den huvudsakliga åtgärden vara att begränsa vidare spridning och på sikt minska utbredningen för denna invasiva art. På lång sikt, inom cirka 10 år, ska de planterade silvergransbestånden kontinuerligt avvecklas, liksom övriga främmande träd och buskar.
- För övrigt ska skogen tillåtas bli gammal och självgallring ska förekomma för att på ett naturligt sätt skapa döende och döda träd. Träd som utgör en säkerhetsrisk fälls eller högkas.

- Täta och mörka skogsavsnitt utmed stigar kan under röjas och/eller underkvistas för att skapa fri sikt mellan träden. Blir röjningsavfallet stort fraktas det bort.
- Vissa punktinsatser behövs för att gynna värdefulla träd som till exempel grov tall och ädellövträd som konkurrerar med yngre uppväxande träd. Insatserna består då i röjning av unga träd och sly. Enstaka granar av lägre naturvärde kan behöva tas ned.
- Tillskapande av aspved kan också bli aktuell om förekomsten av naturliga döda aspar är låg.
- Friluftslivet skulle gynnas av en eller två nya rastplatser exempelvis i västbryn i Vårdsätra skogs sydvästra del.
- **E2** Återskapa delar av den ursprungliga trädgården vid Norrtorpet. Igenväxningsvegetation hålls efter genom röjning och slåtter.
- **E3** På Gottsundagipen ska fokus vara på friluftsanläggningar men det finns även möjlighet att anlägga blomster-/slåtterytor. Örter och gräs som är naturligt förekommande i det uppländska landskapet ska användas. Blomsterängarna slås sent på säsongen. De slagna blommorna och gräset får ligga några dagar för att släppa frön, innan vegetationen tas bort. Blomsterängarna får inte gödslas.
- **E4** Ytorna sköts kontinuerlig som vall eller odlingsmark. I området ska det vara möjligt att anlägga blomster-/slåtterytor. Det finns även möjlighet att på sikt nyttja dessa ytor för rastplatser eller annat friluftsliv.



Figur 33 Gottsundagipen och gräsmarker intill Vårdsätravägen ska skötas så att de förbli öppna, bland annat med ytor av ängsvegetation för att gynna den biologiska mångfalden, framför allt bin, humlor och fjärilar.

Skötselzon F: Anordningar för friluftslivet (gäller hela reservatet)

Beskrivning: Naturreseptatet Gula stigen har ett stort värde för friluftslivet och överallt syns spår efter olika typer av friluftsliv. En generell redogörelse av områdets värden för friluftslivet görs i den inledande beskrivningsdelen. Nedan beskrivs kortfattat var olika typer av anläggningar eller andra punkter för friluftslivet finns idag.

- Stigar:** Vandringsleden Gula stigen löper genom hela reservatet, från Studenternas i norr till Skarholmen i söder. Den första delen över Kronåsen är en naturstig. Från Polacksbacken fram till rastplatsen strax norr om Malma Gård samt fram till parkeringsplatsen vid Hammarby kyrkogård är stigen tillgänglighetsanpassad när det gäller underlag och lutningar. Sträckan söder om Malma har hårdgjort underlag för lättare framkomlighet med barnvagn och rullator, men lutningarna kan vara svåra för rullstolar. Längs med vandringsleden Gula stigen, från korsningen Dag Hammarskjölds väg och Vårdsätravägen och söderut, är en MTB-stig anlagd. Den slingrar sig i skogen intill Gula stigen ner till Vårdsätra skog där den ansluter till den MTB-ledslinga som finns där. Förutom dessa leder går en Linnéstig parallellt med Gula stigen över Kronåsen och en stor mängd vägar, grusvägar och andra stora och små stigar genomkorsar området.
- Rastplatser:** På Kronåsen finns det två rastplatser med eldstäder i kommunens regi. Vid Hammarby, norr om Malma gård, finns bord och bänkar. I Vårdsätra skog finns bord och bänkar vid Norrtorpet samt i de centrala delarna av skogen. Strax utanför reservatet finns fler bord och bänkar.
- Skyltar:** Skyltar med information om vandringsleden Gula stigen och dess omgivande naturområden finns idag vid Kronåsens norra fot där stigen börjar/slutar, i västra och östra delen av Geijersdalen, i norra och södra delen av Kronparkens naturreservat, i norra delen av Rosenlund, vid Hammarby kyrkogård, vid Malma gård, vid passagen under Gottsunda allé, vid Lilla Sunnersta, vid passagen av Elfrida Andréas väg, på två platser där Gula stigen korsar Gottsundagipen, vid Häggstigen där stigen börjar/slutar och intill Vårdsätravägen nere vid Skarholmen samt på vissa platser i Vårdsätra skog.
- Andra anläggningar:** Det finns idag inga parkeringar som är direkt avsedda för bilburna besökare till naturreservatet, förutom en parkering för rörelsehindrade vid Hammarby kyrkogård. I norra delen går det att parkera vid Studenternas, vid Uppsala Science park och i begränsad omfattning vid Ångströmlaboratoriet. Söder om Kronåsen är det ont om större parkeringsplatser. Viss parkeringsmöjlighet finns vid Rosendal, Gottsunda centrum, vid dagvattenanläggningen längs Gottsundavägen samt kvartersparkeringar inne i Gottsunda. Vintertid brukar skidåkare parkera längsmed Tjädervägen i Sunnersta, men det finns ingen utpekad parkering där. Vid Skarholmen finns det en stor allmän parkering. Det finns få möjligheter till cykelparkering med fastlåsningsmöjligheter längs med vandringsleden Gula stigen. Toalett finns på Gottsundagipen utanför naturreservatet, men i övrigt är det ont om offentliga toaletter.



Figur 34 En av de viktigaste skötselåtgärderna är att möjliggöra en samexistens mellan olika typer av friluftsliv samt mellan friluftsliv och en hög biologisk mångfald. En ny MTB-led leder mountainbikeåkarna bort från delar av Gula stigen.

Bevarandemål:

- Områdets värden för friluftslivet har utvecklats så att besökare kan bedriva olika typer av friluftslivsaktiviteter och pedagogisk verksamhet i värdefull natur och uppleva en stor variation av naturmiljöer och biologisk mångfald i naturreservatet Gula stigen.
- Besökare med olika bakgrund, ålder och rörelseförutsättningar kan tillgodogöra sig områdets värden för såväl naturupplevelser och rekreation som transport, motion och lek.
- Det finns en långsiktig samexistens mellan olika typer av friluftsliv och mellan friluftsliv och biologisk mångfald. Utveckling av friluftsliv får inte vara i konflikt med bevarandemålen i sin helhet. Områdets friluftsliv är organiserat på ett sådant sätt att risken för konflikter och olyckor minimeras.
- Det finns välskötta entréer med tydliga och informativa skyltar vid samtliga delområden och dessa inspirerar och vägleder besökarna till att ta del av naturreservatet Gula stigens alla värden. Ytterligare skyltning inom reservatet bidrar med kunskap om reservatets kulturhistoria, geologi och naturvärden.
- Möjlighet till cykelparkering utvecklas och tillsammans med projekt kring förbättrad kollektivtrafik ökar tillgängligheten till området. Rastplatser, toaletter, bänkar och skyltar gör det möjligt för besökare med olika intressen och behov att bedriva friluftsliv i området.
- Anläggningar är väl underhållna.
- Vintertid anläggs skidspår i och runt området.

Skötselåtgärder:

Nyskapande:

- Det ska vara tydligt var naturreservatsgränserna går. Det ska finnas information om naturreservatets naturvärden, rekreativvärden och historik. På skyltar ska det också finnas kartor och föreskrifter. Det ska finnas information om områdets höga värden för biologisk mångfald för att skapa intresse och förståelse för att reservatet har ett naturskogslikt utseende och inte är en parkmiljö.
- Tydliga och inbjudande entréer på strategiska platser. Informationen vid områdets entréer och skyltning bör samordnas med övrig information i området så att den ger besökaren överblick över naturen längs hela vandringsleden Gula stigen.
- Möjlighet att placera ut fler bänkar eller liknande och att höja tillgänglighetsgraden på befintliga stigar och anläggningar.
- Möjlighet att förse reservatet med offentlig konst.
- Lägen, utformning och omfattning av nya rastplatser samt om det finns behov av toaletter behöver utredas.
- Det finns ont om parkeringsplatser för både bilar och cyklar längs reservatet. Det bör utredas huruvida fler parkeringsplatser för bilar och/eller cyklar ska anläggas.
- Utred möjligheterna att anlägga en naturlekplats eller äventyrsstig, exempelvis i ett område där nyttjandegraden idag är låg.
- Vandringsleden Gula stigen var från början en skidled och då det finns en stor efterfrågan på skidspår i Uppsala bör nya skidspår vara av hög prioritet för naturreservatet Gula stigen och dess närområden, även som sammanhängande stråk med spår utanför reservatet.

Löpande:

- Städade och välhållna rastplatser och entréer.
- Underhåll av vandringsleden Gula stigen, mountainbikespår och skidspår. Se till att fallna träd inte ligger över stigar/leder.
- Möjlighet att ta bort eller flytta enskilda fallna träd vid platser som har stor vikt för friluftslivet, t ex på platser som skolor och förskolor använder regelbundet.
- Underhåll av anläggningar, informationstavlor och övriga anordningar i reservatet.
- Vid behov underhållsröjning vid entréer, skyltar, vid rastplatser och längs stigar där gräs och buskar hänger över sommartid
- Bete, alternativt slåtter, i de områden där sådan skötsel förordas.
- Översyn och underhåll av bland annat stängsel och genomgångar.

Sammanfattning av skötsel

Tabell 2 Skötselåtgärder natur

Skötselåtgärder natur	Prio	Skötsel- område	Kommentar
Åtgärda riskträd.	1	A-E	Fällda träd lämnas kvar i området och stamdelar sparas så intakta som möjligt.
Löpande bekämpning av främmande, invasiva arter.	1	A-E	Främst silvergran, tysklönn och häggmispel.
Vid behov: Ringbarkning/röjning /frihuggning kring naturvärdesträd.	1	A-E	Främst ek och tall i bryn och öppna miljöer.
Löpande gynna asp och vid behov skapa död aspved om den naturliga förekomsten av död asp är låg.	1	A-E	För att bevara och gynna cinnoberbagge.
Nyskapande/restaurerande och löpande: Röjning av unga träd och buskar för att hålla äldre tallbestånd glest och halvöppet	1	A	Lämna självföryngrad tall.
Vid behov: Fäll skuggande träd och röj sly och buskar på halvöppna/öppna torrbacksytor.	2	A	För att bevara och gynna backsippa.
Röjning och uthuggning (ringbarkning) i igenväxande partier.	1	C2, D2	Nyskapande /restaurerande - Löpande: Lämna asp
Löpande skötsel: Bete, helst nöt- och/eller hästbete. Eventuellt även slåtter.	1	C2	Slåtter på ytor där beteshävdan är svag eller inte förekommer.
Nyskapande/restaurerande och löpande: Bete eller slåtter återupptas om möjligt och föregås i sådana fall av restaurerande åtgärder.	2	C1 (södra delen)	Lämna asp.
Vid behov: Underröjning och/eller underkvistning i täta skogspartier.	2	D1, E1	Gäller främst täta granpartier.

Skötselåtgärder natur	Prio	Skötsel- område	Kommentar
Löpande skötsel: Håll odlingsmark/vall och gräsmattor öppna.	1	E4	
Nyskapande/restaurering och löpande: Anläggning och skötsel av blomster-/slåtterytor.	2	E3, E4	Anlägg med arter som är naturligt förekommande i Uppland.

Tabell 3 Skötselåtgärder friluftsliv

Skötselåtgärder friluftsliv	Prio	Skötselområde	Kommentar
Förse reservatet med entréer och samordnad skyltning och vägvisning på strategiska platser.	1	Alla	Nyskapande åtgärd.
Kanalisera friluftslivet så att miljön upplevs som trygg för alla brukare och utövare.	1	Alla	Nyskapande åtgärd.
Utred behovet av att anlägga bil- och cykelparkeringar, toaletter, nya eldplatser, rastplatser, äventyrsstigar, kopplingar till omkringliggande områden m.m.	1	Alla	Nyskapande åtgärd.
Mindre förändringar av Gula stigens sträckning över Elfrida Andréas väg för att öka säkerheten för passerande besökare.	1	C1	Nyskapande åtgärd.
Återskapa delar av den ursprungliga trädgården och dess närmsta omgivning vid Norrtorpet.	2	E2	Nyskapande /restaurering åtgärd samt löpande skötsel.

Gränsmarkering och skyltning

Reservatets gränser ska markeras ut av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar. Naturvårdsförvaltaren ansvarar även för övrig skyltning (informationstavlor, vägvisare, leder, stigar etc.). Skyltningen utförs enligt svensk standard (SIS 03 15 22 och SIS 03 12 11).

Uppföljning

Naturvårdsförvaltaren ska dokumentera utförda åtgärder, hur miljön utvecklas i förhållande till bevarandemålen samt annat som kan vara av intresse för förvaltningen. Dokumentation ska sammanställas årligen och delges Gatu- och samhällsmiljönämnden. Dokumentation är viktig då den skall ligga till grund för ändringar i förvaltningen och som underlag för eventuell revidering av skötselplanen. Noteringar görs lämpligen för respektive skötselzon/-område.

Vid dokumentationen ska det anges:

- Plats för åtgärden.
- Åtgärdens art.
- Tidpunkt för åtgärdens utförande.
- Eventuell notering om åtgärdens effekt.
- Kostnader för natur- eller friluftsförvaltningen.
- Intäkter.
- Intressanta iakttagelser som kan vara av intresse för förvaltningen.
- Foto innan och efter utförd åtgärd.

Inventeringar av områdets naturvärden bör göras regelbundet vilka ska ligga till grund för att se om reservatets föreskrifter och skötsel ger önskat resultat. Inventeringar kan initieras av såväl privatpersoner som naturvårdsförvaltaren och naturreservatets tillsynsmyndighet. Inventeringar får göras efter samråd och godkännande av reservatsförvaltaren och/eller tillsynsmyndigheten för reservatet. Alla artfynd skall rapporteras till Artportalen.

Tillsyn och förvaltning

Uppsala kommun svarar för förvaltning och tillsyn över reservatet. Förvaltaren ansvarar för löpande förvaltningstillsyn. Ansvarsfördelningen framgår av kommunens reglemente. Förvaltaren ansvarar för genomförande och dokumentation av skötselåtgärder enligt gällande skötselplan samt reservatets gränsmarkering, skyltning, samt frekvent återkommande underhåll av mark, vatten och anläggningar. Förvaltaren ska fortlöpande samråda med tillsynsmyndigheten särskilt i frågor där skötselplanen inte tydligt reglerar åtgärden.

Tillsynsmyndigheten ansvarar för myndighetstillsyn. Tillsynsmyndighet enligt kommunens reglemente är för närvarande är Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Uppsala kommun. I tillsynen ingår kontroll av efterlevnad av reservatsbestämmelser samt prövning av tillstånd och dispenser.

Källförteckning

Publicerade skrifter

Forslund, M. (red.) 2015: Ansvarsarter och ansvarsnaturtyper i Uppsala län. Meddelandeserien 2015:03 Länsstyrelsen i Uppsala län.

Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. 1. Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv. Medd. 19887:2.

Länsstyrelsen i Uppsala län och Skogsstyrelsen, 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län.

Naturvårdsverket 2004: Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Rapport 5411.

Naturvårdsverket 2009: Åtgärdsprogram för svampar i ängs- och betesmarker 2011–2015. Rapport 6423.

Naturvårdsverket. 2006: Åtgärdsprogram för bevarande av rödlistade fjälltaggsvampar. Rapport 5609.

Naturvårdsverket. 2006: Åtgärdsprogram för bevarande av violgubbe. Rapport 5638.

Naturvårdsverket. 2013: Åtgärdsprogram för skalbaggar på gammal asp. Rapport 6574.

Nitare, J. (red.) 2019: Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning, Skogsstyrelsen.

Naturvetenskapliga studentsällskapet i Uppsala 1993: Uppsala-traktens naturminnesinventering 1937 – 1944. Naturvårdsförvaltningen i Uppsala kommun.

Uppsala kommun. 1996: Naturvårdsinventering av Uppsala kommun 1988–1996. Bondkyrko socken (BON). Naturvårdsförvaltningen. Rapport 21/40.

Digitala källor

ArtDatabanken, Artportalen 2021. <https://www.artportalen.se/>

ArtDatabanken, Artfakta 2021. <https://artfakta.artdatabanken.se/>

ArtDatabanken, Rödlistade arter i Sverige 2020. <https://artfakta.artdatabanken.se/>

Lantmäteriets kartor.

Riksantikvarieämbetet 2011.Fonsök. <https://app.raa.se/open/fornsok/>

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, tillgänglig på <https://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor>

Opublicerade skrifter

Aronsson, G. 1998: Naturinventering av 15 skogsområden, s.k. friutvecklings-områden, på Uppsala kommuns markinnehav och nyttjanderätter.

Bilagor

Bilaga 1: Skötselområde A

Bilaga 2: Skötselområde B

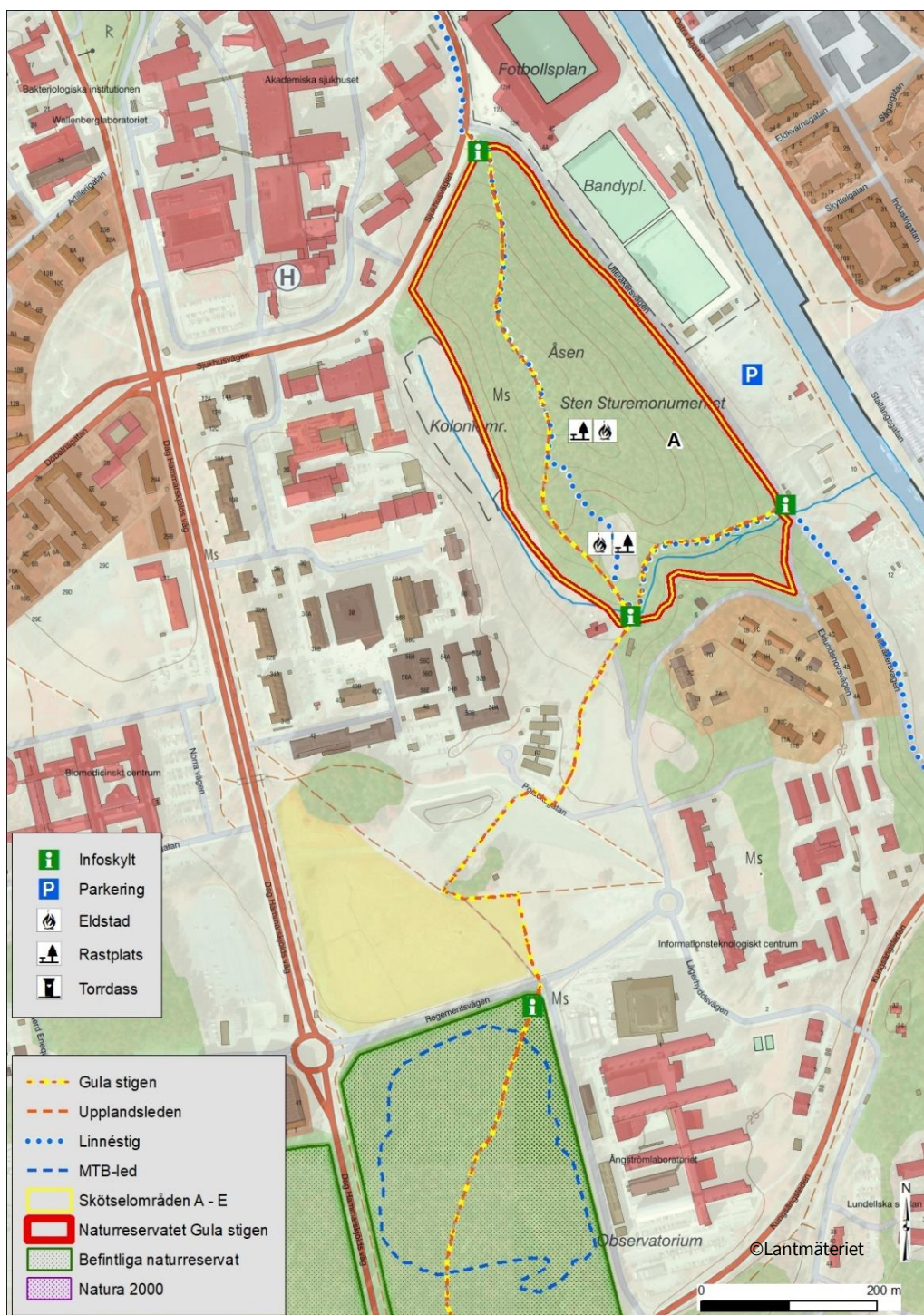
Bilaga 3: Skötselområde C

Bilaga 4: Skötselområde D

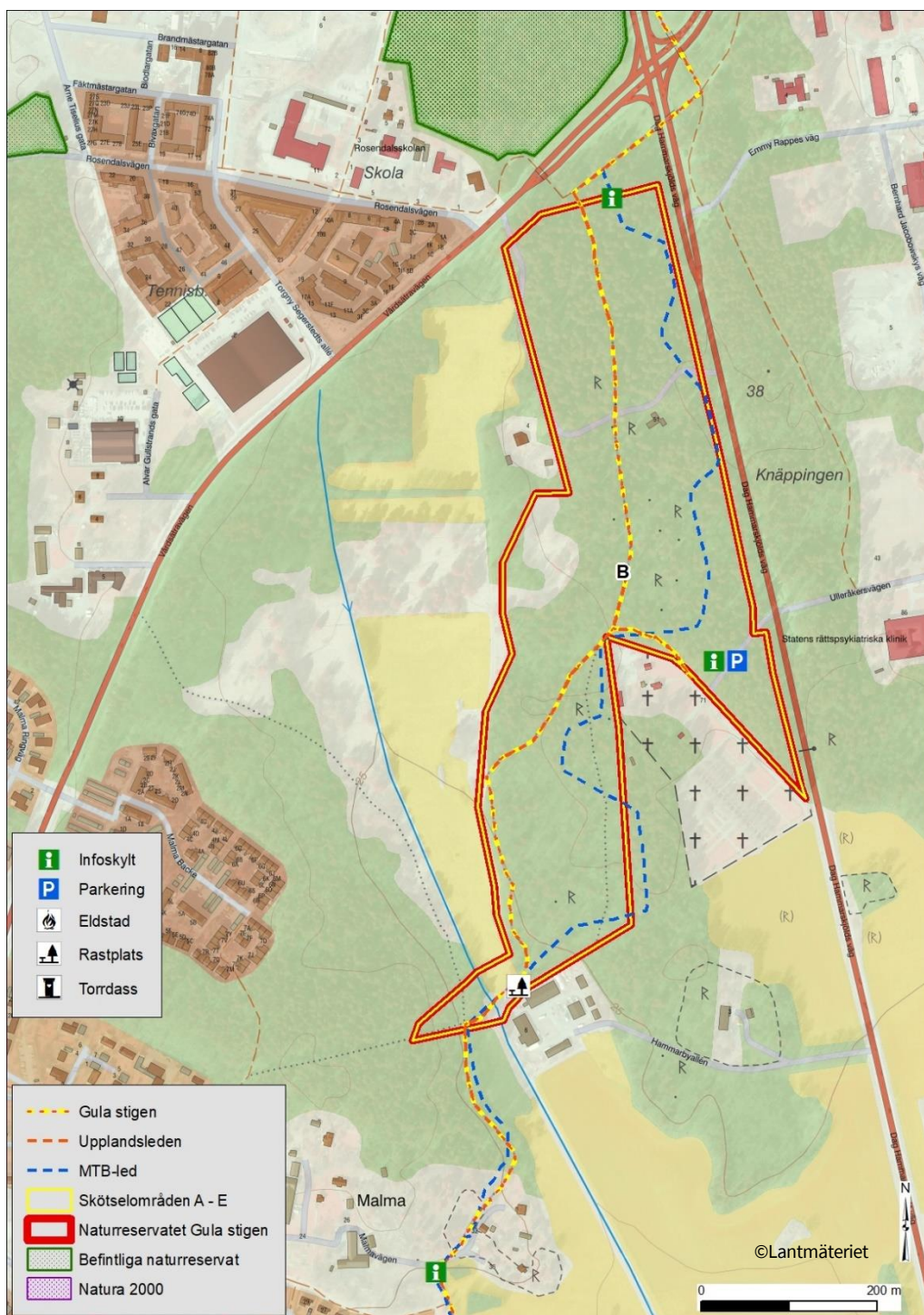
Bilaga 5: Skötselområde D, E

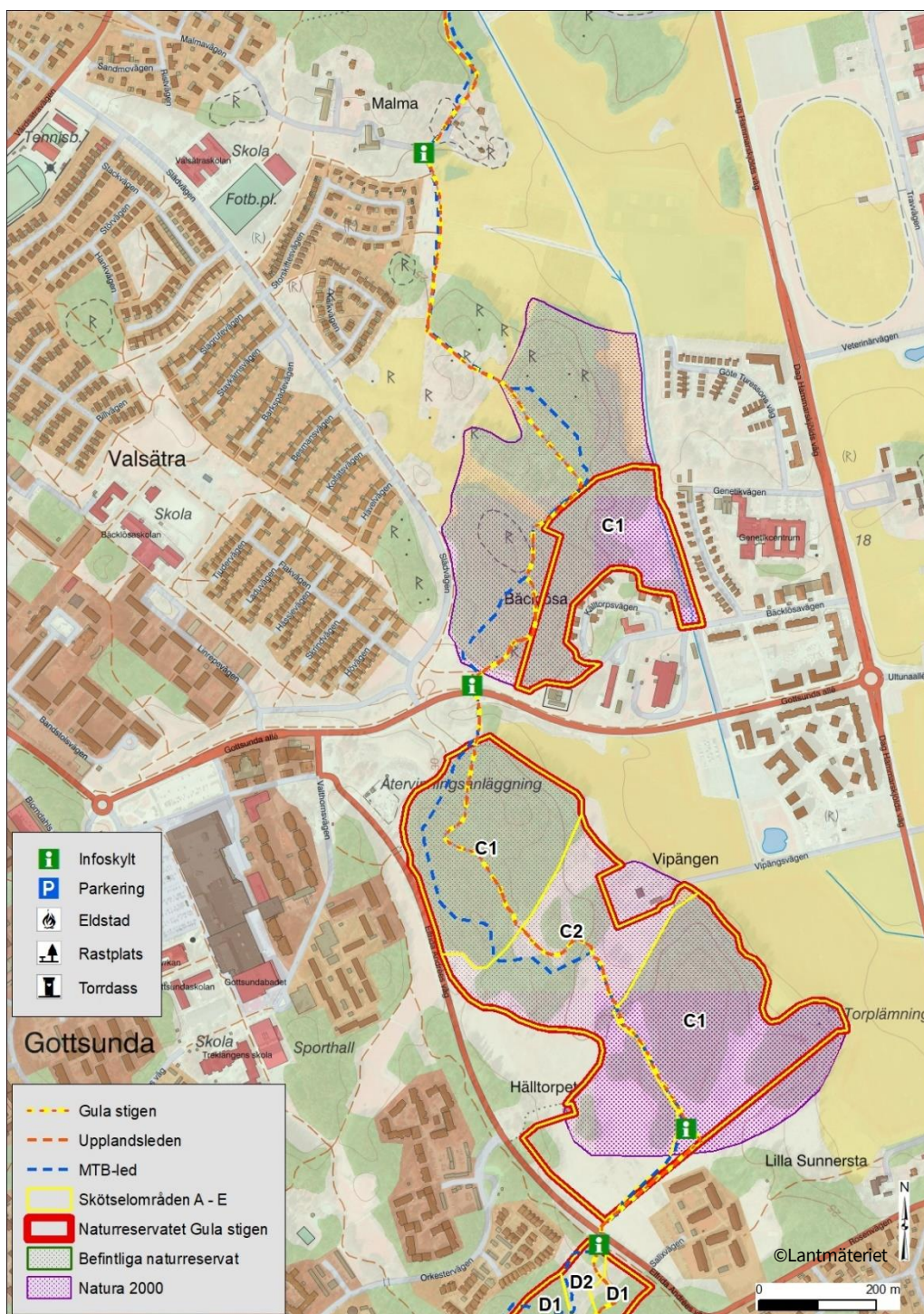
Bilaga 6: Naturvårdsintressanta arter – Gula stigen

Bilaga 1 Skötselområde A, Kronåsen och Geijersdalen

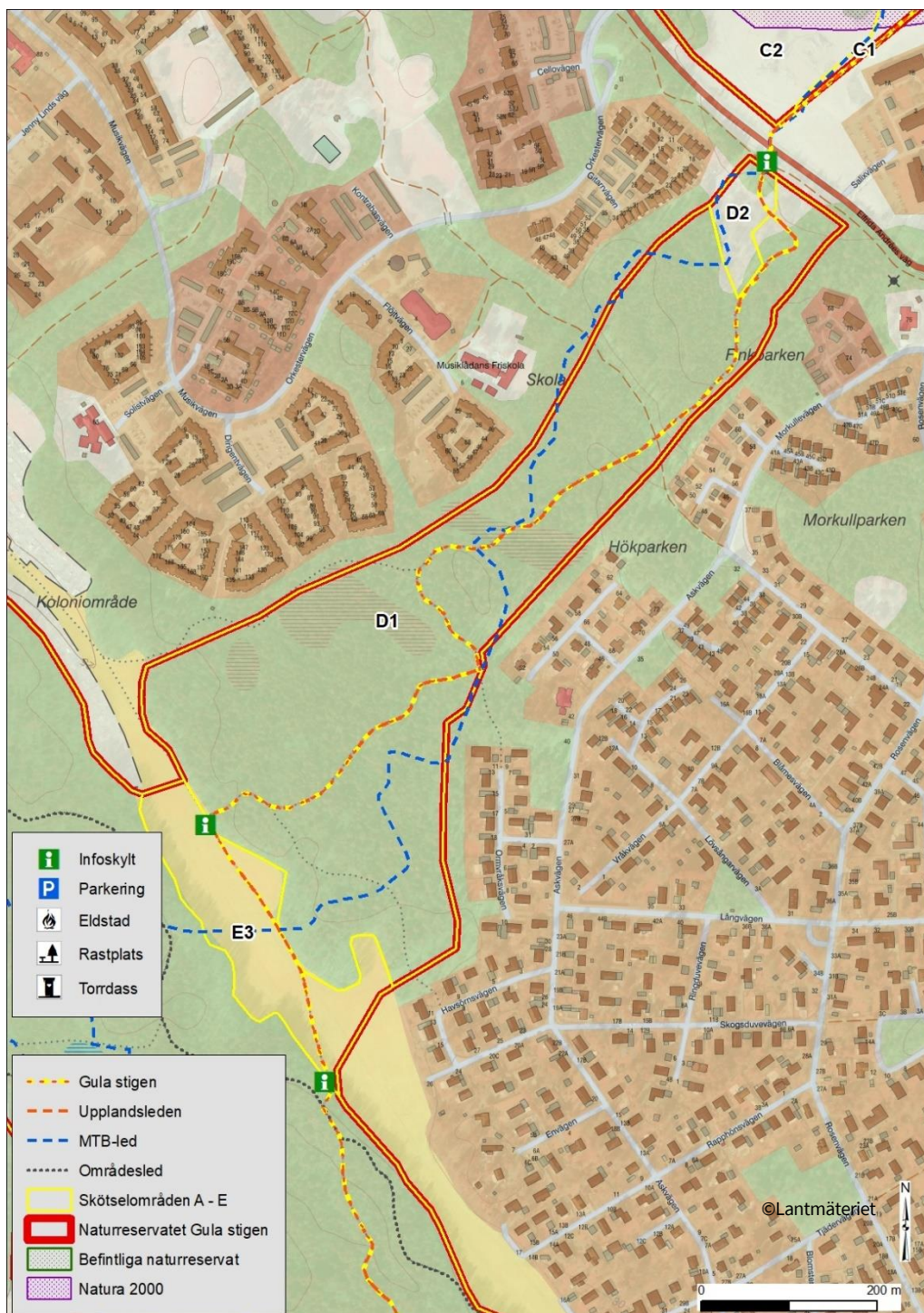


Bilaga 2 Skötselområde B, Rosenlund – Hammarby

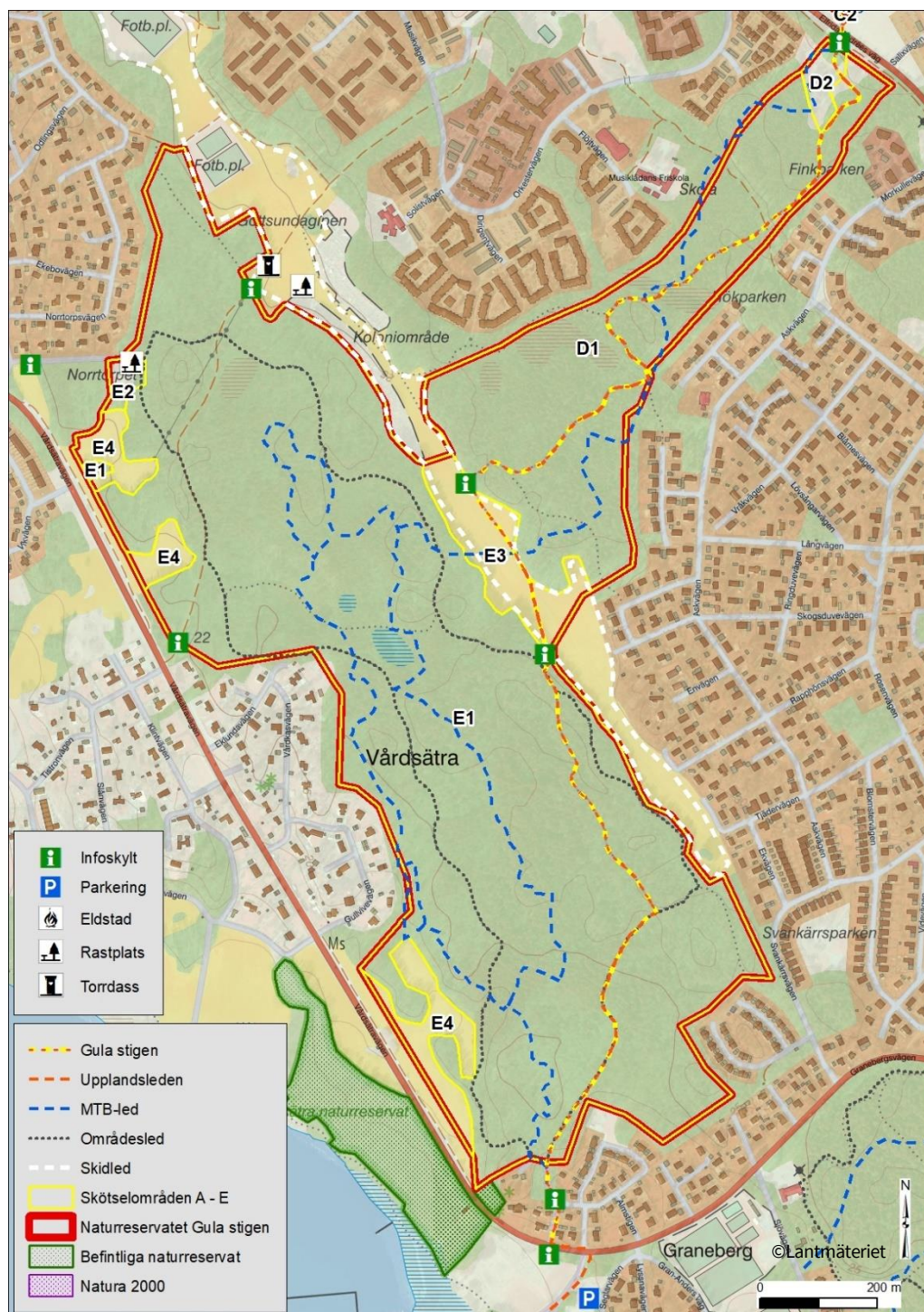




Bilaga 4 Skötselområde D, skogsområde mellan Gottsunda och Sunnersta



Bilaga 5 Skötselområde E, Vårdsätra skog



Bilaga 6 Naturvårdsintressanta arter – Gula stigen

Teckenförklaring till naturvårdsarter:

s	=	Signalart enligt Skogstyrelsen 2005
§	=	Arten är fridlyst i Sverige
A	=	Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
F	=	Arten omfattas av EU:s fågeldirektiv
P	=	Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter
C	=	Ansvarsart i Uppsala län, enligt Länsstyrelsen 2015
n	=	Övrig naturvårdsintressant art i Uppsala län

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan år 2020:

CR	=	Critically endangered, akut hotad
EN	=	Endangered, starkt hotad
VU	=	Vulnerable, sårbar
NT	=	Near threatened, nära hotad
DD	=	Data deficient, kunskapsbrist

Däggdjur		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Erinaceus europaeus</i>	igelkott	NT, §

Grod- och kräldjur		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Bufo bufo</i>	vanlig padda	§
<i>Rana arvalis</i>	åkergroda	A, §
<i>Rana temporaria</i>	vanlig groda	§
<i>Anguis fragilis</i>	kopparödla	§
<i>Natrix natrix</i>	vanlig snok	§
<i>Zootoca vivipara</i>	skogsödla	§

Fåglar			
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori	Kommentar
<i>Accipiter gentilis</i>	duvhök	NT	födosökande
<i>Columba oenas</i>	skogsduva	n	obs. häcktid
<i>Strix uralensis</i>	slaguggla	NT, F	en obs. 2012
<i>Glaucidium passerinum</i>	sparvuggla	F	obs. tillfälligt
<i>Apus apus</i>	tornseglare	EN	födosökande
<i>Dendrocopos minor</i>	mindre hackspett	NT	häckning
<i>Dryocopus martius</i>	spillkråka	NT, F	häckning
<i>Picus viridis</i>	gröngöling	NT	obs. häcktid
<i>Lanius collurio</i>	törnskata	F	obs. häcktid
<i>Nucifraga caryocatactes</i>	nötkråka	NT	födosökande
<i>Poecile palustris</i>	entita	NT	obs. häcktid
<i>Poecile montanus</i>	talltita	NT	obs. häcktid
<i>Alauda arvensis</i>	sånglärka	NT	obs. häcktid
<i>Delichon urbicum</i>	hussvala	VU	födosökande
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	grönsångare	NT	obs. häcktid
<i>Curruca nisoria</i>	höksångare	VU, F	en obs. 1981
<i>Curruca curruca</i>	ärtsångare	NT	obs. häcktid
<i>Sturnus vulgaris</i>	stare	VU	häckning
<i>Turdus pilaris</i>	björktrast	NT	obs. häcktid
<i>Turdus iliacus</i>	rödvingetrast	NT	obs. häcktid

Fåglar			
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori	Kommentar
<i>Ficedula hypoleuca</i>	svartvit flugsnappare	NT	häckning
<i>Ficedula parva</i>	mindre flugsnappare	F	obs. häcktid
<i>Saxicola rubetra</i>	buskskvätta	NT	obs. häcktid
<i>Carpodacus erythrinus</i>	rosenfink	VU	obs. tillfälligt
<i>Chloris chloris</i>	grönfink	EN	obs. häcktid
<i>Serinus serinus</i>	gulhämling	VU	obs. häcktid 1994
<i>Emberiza citrinella</i>	gulsparv	NT	obs. häcktid
<i>Emberiza hortulana</i>	ortolansparv	CR, C, FP	en obs. 2017

Skalbaggar		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Acanthocinus griseus</i>	mindre timmerman	NT
<i>Apalus bimaculatus</i>	bibagge	P
<i>Aromia moschata</i>	myskbock	s
<i>Cacotemnus thomsoni</i>	Thomsons trägnagare	s
<i>Callidium coriaceum</i>	bronshjon	s
<i>Corticeus bicolor</i>	tvåfärgad barksvartbagge	NT
<i>Corticeus suturalis</i>	mörksömmad barksvartbagge	NT
<i>Cucujus cinnaberinus</i>	cinnoberbagge	EN, A, C, P, §
<i>Dorcatoma dresdensis</i>	(en trägnagare)	n

Skalbaggar		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Enicmus lundbladi</i>	aspmögelbagge	VU
<i>Grynocharis oblonga</i>	avlång flatbagge	s
<i>Ips acuminatus</i>	skarptandad barkborre	NT
<i>Microbregma emarginata</i>	granbarkgnagare	s
<i>Necydalis major</i>	stekelbock	s
<i>Nothorhina muricata</i>	reliktböck	NT, s
<i>Notothecta confusa</i>	(en kortvinge)	NT
<i>Obrium cantharinum</i>	gulröd blankböck	s
<i>Pediacus depressus</i>	(en plattbagge)	NT
<i>Peltis ferruginea</i>	vanlig flatbagge	n
<i>Rhyncolus elongatus</i>	furuvedvivel	NT
<i>Saperda perforata</i>	grön aspvedböck	NT, s, C
<i>Triplax rufipes</i>	(en trädsvampbagge)	NT

Halvvingar		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Aradus bimaculatus</i>	tvåfläckig barkskinnbagge	NT

Steklar		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Bombus distinguendus</i>	klöverhumla	NT
<i>Lasius brunneus</i>	brun trämyra	n
<i>Lasius fuliginosus</i>	blanksvart trämyra	s

Fjärilar		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Aricia artaxerxes</i>	midsommarblåvinge	n
<i>Cyaniris semiargus</i>	ängsblåvinge	n
<i>Eupithecia insigniata</i>	hagtornsmalmätare	NT
<i>Favonius quercus</i>	eksnabbvinge	n
<i>Glaucopsyche alexis</i>	klöverblåvinge	n
<i>Hepialus humuli</i>	humlerotfjäril	NT
<i>Limenitis populi</i>	aspfjäril	n
<i>Lycaena hippothoe</i>	violettkantad guldvinge	NT
<i>Satyrrium w-album</i>	almsnabbvinge	NT
<i>Thecia betulae</i>	eldsnabbvinge	n
<i>Zygaena filipendulae</i>	sexfläckig bastardsvärmare	NT
<i>Zygaena lonicerae</i>	bredbrämad bastardsvärmare	NT
<i>Zygaena viciae</i>	mindre bastardsvärmare	NT

Flugor		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Clusia tigrina</i>	fläckvingad träfluga	NT
<i>Solva marginata</i>	knubblårsbarkfluga	P

Kärlväxter		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Actaea spicata</i>	svart trolldruva	s
<i>Adoxa moschatellina</i>	desmeknopp	NT, s
<i>Allium oleraceum</i>	backlök	n
<i>Anemone ranunculoides</i>	gulsippa	s
<i>Artemisia c. ssp. campestris</i>	vanlig fältmalört	n
<i>Cardamine hirsuta</i>	bergbräsma	n
<i>Carex caryophyllea</i>	vårstarr	NT
<i>Carex elongata</i>	rankstarr	s
<i>Carex ericetorum</i>	backstarr	NT
<i>Consolida regalis</i>	riddarsporre	NT
<i>Corallorhiza trifida</i>	korallrot	s, §
<i>Crepis biennis</i>	skånefibbla	n
<i>Dactylorhiza m. ssp. maculata</i>	fläcknycklar	s, §
<i>Daphne mezereum</i>	tibst	s
<i>Dianthus deltoides</i>	backnejlika	n
<i>Dryopteris dilatata</i>	lundbräken	n
<i>Elymus caninus</i>	lundelm	s

Kärlväxter		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Epipactis helleborine</i>	skogsknipprot	s, §
<i>Fragaria viridis</i>	backsmultron	n
<i>Fraxinus excelsior</i>	ask	EN
<i>Galium odoratum</i>	myskmadra	s
<i>Helianthemum nummularium</i>	solvända	NT
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa	s, §
<i>Ilex aquifolium</i>	järnek	CR
<i>Knautia arvensis</i>	åkervädd	n
<i>Lathyrus niger</i>	vippärt	NT
<i>Lathyrus vernus</i>	vårärt	s
<i>Leonurus cardiaca ssp. villosus</i>	ullig hjärtstilla	VU
<i>Lithospermum officinale</i>	stenfrö	n
<i>Neottia nidus-avis</i>	nästrot	s, §
<i>Paris quadrifolia</i>	ormbär	s
<i>Phleum phleoides</i>	flentimotej	NT
<i>Platanthera bifolia</i>	nattviol	§
<i>Polygala vulgaris</i>	jungfrulin	n
<i>Polygonatum multiflorum</i>	storrams	s
<i>Potentilla crantzii</i>	vårfingerört	n
<i>Potentilla thuringiaca</i>	tysk fingerört	n
<i>Pulsatilla vulgaris</i>	backsippa	VU, §

Kärlväxter		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Rhinanthus minor</i>	ängsskallra	n
<i>Silene nutans</i>	backglim	n
<i>Succisa pratensis</i>	ängsvädd	n
<i>Thelypteris palustris</i>	kärrbräken	s
<i>Thymus serpyllum</i>	backtimjan	NT
<i>Tilia cordata</i>	skogslind	s
<i>Trifolium aureum</i>	gullklöver	NT
<i>Trifolium montanum</i>	backklöver	NT
<i>Ulmus glabra</i>	skogsalm	CR
<i>Verbascum lychnitis</i>	grenigt kungsljus	VU, §
<i>Veronica spicata</i>	axveronika	NT
<i>Viscaria vulgaris</i>	tjärblomster	n

Mossor		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Anomodon attenuatus</i>	piskbaronmossa	s
<i>Antitrichia curtipendula</i>	fällmossa	s
<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa	s, A, §
<i>Crossocalyx hellerianus</i>	vedtrappmossa	NT, s
<i>Herzogiella seligeri</i>	stubbspretmossa	s
<i>Homalia trichomanoides</i>	trubbfjädermossa	s
<i>Homalothecium sericeum</i>	guldlockmossa	s

Mossor		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Jungermannia s. var. leiantha</i>	vanlig rörsvepemossa	s
<i>Lejeunea cavifolia</i>	blåsflikmossa	s
<i>Leucobryum glaucum</i>	blåmossa	s
<i>Lophozia ascendens</i>	liten hornflikmossa	VU, s
<i>Neckera complanata</i>	platt fjädermossa	s
<i>Orthotrichum urnigerum</i>	filthättemossa	NT
<i>Pseudobryum cinclidioides</i>	källpraktmossa	s
<i>Rhytidiadelphus loreus</i>	västlig hakmossa	s
<i>Rhytidiadelphus subpinnatus</i>	skogshakmossa	s
<i>Ulota crispa s. lat.</i>	krushättemossa	s

Lavar		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Bacidia rubella</i>	lönnlav	s
<i>Chaenotheca brachypoda</i>	gulnål	s
<i>Collema flaccidum</i>	slanklav	s
<i>Gyalecta ulmi</i>	almlav	VU, s
<i>Hypogymnia farinacea</i>	grynig blåslav	s
<i>Leptogium saturninum</i>	skinnlav	s
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT, s

Lavar		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Pleurosticta acetabulum</i>	kyrkogårdslav	n
<i>Sclerophora farinacea</i>	brunskäftad blekspik	VU, s, C

Svampar		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Amanita phalloides</i>	lömsk flugsvamp	s
<i>Antrodiella citrinella</i>	citronporing	CR
<i>Artomyces pyxidatus</i>	kandelabersvamp	NT, s
<i>Auricularia mesenterica</i>	svartöra	NT
<i>Bolbitius reticulatus</i>	hinnskevling	n
<i>Clavaria atrofusca</i>	(en fingersvamp)	VU
<i>Clavaria fumosa</i>	rökfingersvamp	NT, s
<i>Clavulinopsis luteoalba</i>	aprikosfingersvamp	n
<i>Clavulinopsis umbrinella</i>	gråbrun ängsfingersvamp	NT
<i>Climacocystis borealis</i>	trådticka	s
<i>Cuphophyllus pratensis s. lat.</i>	ängsvaxskivling	s
<i>Cuphophyllus russocoriaceus</i>	lädervaxskivling	NT
<i>Dichomitus campestris</i>	hasselticka	s
<i>Entoloma aprile</i>	majrödling	n
<i>Entoloma araneosum</i>	spindelrödhätting	n
<i>Entoloma nitidum</i>	svartblå rödning	n

Svampar		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Erastia ochraceolateritia</i>	(en laxticka)	NT
<i>Eutypella stellulata</i>	stjärnnästing	NT
<i>Exidia thuretiana</i>	opalkrös	n
<i>Flammulina fennae</i>	blek vinterskivling	n
<i>Fuscoporia ferruginosa</i>	rostticka	s
<i>Fuscoporia robusta</i>	ekticka	NT
<i>Fuscoporia viticola</i>	vedticka	s
<i>Geastrum fimbriatum</i>	fransig jordstjärna	s
<i>Geastrum pectinatum</i>	kamjordstjärna	s
<i>Gliophorus irrigatus</i>	grå vaxskivling	n
<i>Gliophorus psittacinus</i>	papegojvaxskivling	n
<i>Gomphus clavatus</i>	violgubbe	VU, s, C, P
<i>Gymnopus vernus</i>	hasselnagelskivling	s
<i>Hericium coralloides</i>	koralltaggsvamp	NT, s
<i>Hydnellum geogenium</i>	gul taggsvamp	NT, s
<i>Hydnellum lundellii</i>	koppartaggsvamp	VU, s, C, P
<i>Hydnellum peckii</i>	skarp dropptaggsvamp	s
<i>Hygrocybe aurantiosplendens</i>	fager vaxskivling	NT
<i>Hygrocybe ceracea</i>	spröd vaxskivling	n
<i>Hygrocybe chlorophana</i>	gul vaxskivling	n
<i>Hygrocybe coccinea</i>	blodvaxskivling	s

Svampar		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Hygrocybe punicea</i>	scharlakansvaxskivling	NT, s
<i>Hygrophorus erubescens</i>	besk vaxskivling	s
<i>Hymenochaete ulmicola</i>	almrostöra	EN
<i>Inocutis rheades</i>	rävticka	s
<i>Inocybe bongardii</i>	dofttråding	s
<i>Inonotus ulmicola</i>	almsprängticka	VU
<i>Irpicodon pendulus</i>	vintertagging	NT, s
<i>Lactarius scrobiculatus</i>	svavelrisk	s
<i>Lactarius volemus</i>	mandelrisk	s
<i>Lentaria epichnoa</i>	vit vedfingersvamp	NT, s
<i>Leptoporus mollis</i> s. str.	kötticka	NT, s
<i>Leptoporus mollis/erubescens</i>	(kötticka)	NT, s
<i>Meruliopsis taxicola</i>	blodticka	s
<i>Mycena renati</i>	gul fotshätta	s
<i>Ossicaulis lignatilis/lachnopus</i>	vedtrattskeppling s. lat.	s
<i>Pelloporus tomentosus</i>	luddticka	s
<i>Pelloporus triqueter</i>	tallharticka	EN
<i>Peniophorella guttulifera</i>	pärlskin	NT
<i>Phaeolus schweinitzii</i>	grovticka	s
<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	ullticka	NT, s

Svampar		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka	s
<i>Phellopilus nigrolimitatus</i>	gränsticka	NT, s
<i>Phlebia centrifuga</i>	rynkskinn	VU, s
<i>Plicatura crispa</i>	kantarellmussling	s
<i>Pluteus romellii</i>	gulfotsskölding	s
<i>Porodaedalea pini</i>	tallticka	NT, s
<i>Pycnoporellus fulgens</i>	brandticka	s
<i>Quaternaria dissepta</i>	ö-nästing	NT
<i>Ramaria flava s. lat.</i>	gul fingersvamp	s
<i>Rhodofomes roseus</i>	rosenticka	NT, s
<i>Rigidoporus corticola s. str.</i>	barkticka	s
<i>Russula aurea</i>	guldkremla	s
<i>Russula farinipes</i>	mjölfotskremla	n
<i>Sarcodon imbricatus s. str.</i>	fjällig taggsvamp	s
<i>Sarcodon squamosus</i>	motaggsvamp	NT, s
<i>Sarcoscypha austriaca</i>	scharlakansskål	s
<i>Simocybe sumptuosa</i>	(en skräling)	n
<i>Skeletocutis brevispora</i>	ulltickeporing	VU
<i>Skeletocutis nivea s. lat.</i>	fläckticka	s
<i>Sparassis crispa</i>	blomkålssvamp	s

Svampar		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<i>Spongipellis spumeus</i>	skumticka	NT
<i>Spongiporus undosus</i>	vågticka	VU
<i>Steccherinum collabens</i>	blackticka	VU, s
<i>Steccherinum robustius</i>	prakttagging	EN, C
<i>Suillellus luridus</i>	eldsopp	s